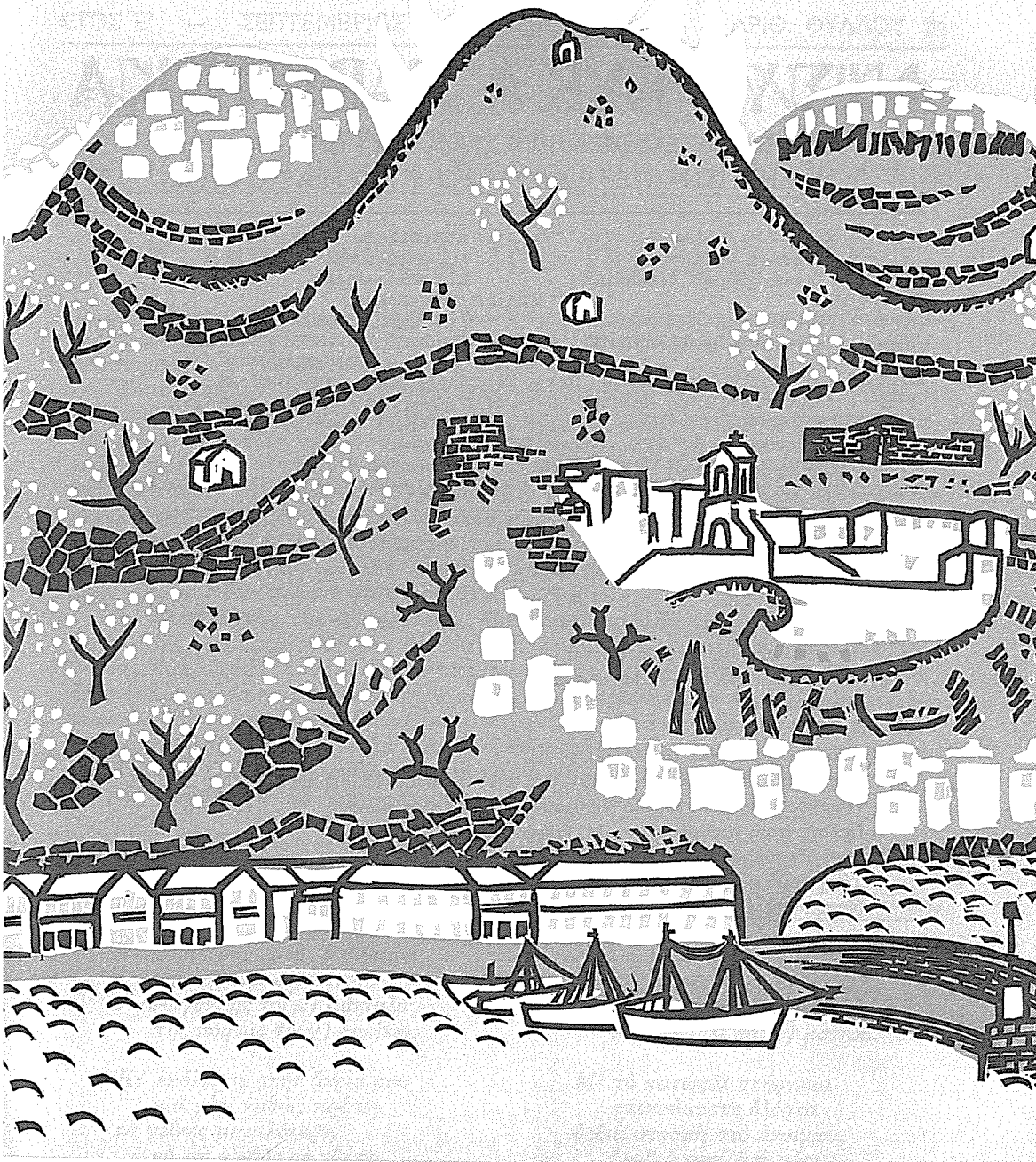




ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΔΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Σ 4ΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 24

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος : Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ἀντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ
ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Ὁ Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ»
» » «ΙΣΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ»
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ»

Ἀθηνῶν

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ὁροφ. ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Ὑόρκη : Ἰάκωβος Καραβάκης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παληθίδης

Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ὙΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3—ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ.5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Καθυστέρησις τῆς ἐκδόσεώς μας	Σελ.	1
Τὸ Στρακκλεῖδι—Ὑπὸ Δ. Μπαλαλά.	»	1
Συλλογικὰ νέα	»	2
Κρίσεις καὶ σχόλια.	»	3
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου.	»	5
Λαογραφικὰ σύμμεικτα Νισύρου—Ὑπὸ μητροπολίτου Κῶ Ἐμμανουήλ	»	5
Γεωργοοικονομικὰ στοιχεῖα Νισύρου—Ὑπὸ Δ. Κολιοπούλου	»	6
Παλαιὰ ἀκμὴ Νισύρου—Ὑπὸ Μ. Γεδεών.	»	10
Ἀπ' ὅτι θυμᾶμαι—Ὑπὸ Νικήτα Σακελλαρίδη.	»	12
Τὸ χρονικὸ τῆς κατοχῆς τῆς Νισύρου—Ὑπὸ Νικήτα Κουμέντου.	»	13
Νισυριακοὶ ἀντίλλαλοι	»	8α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : Ὁ Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου : Γ. Αὐγερόπουλος - Κρατέρου - 24

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΜΑΣ

Ζητοῦμεν συγγνώμην ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας μας, διὰ τὴν σοβαρὰν καθυστέρησιν ποὺ παρουσιάζει ἡ ἔκδοσίς μας, ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα, διὰ τὴν ὁποίαν πρῶτοι ἡμεῖς λυπούμεθα.

Ἐπιθυμοῦμεν νὰ σᾶς διαβεβαιώσωμεν, ὅτι αὕτη δὲν ὀφείλεται εἰς μείωσιν τοῦ ἐνδιαφέροντός μας, ἀλλ' εἰς ἐκτάκτους καὶ σοβαρὰς προσωπικὰς ἀπασχολήσεις τῶν ὑπευθύνων τῆς συντάξεως. Διὰ τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς καθυστέρησεως εἰς τὸν δυνατὸν συντομώτερον χρόνον, ἐπροτιμήσαμεν νὰ περιορίσωμεν τὰς σελίδας τῶν προσεχῶν τευχῶν εἰς δέκα ἔξ καὶ νὰ συνεχίσωμεν τὴν κανονικὴν σειρὰν τῶν διμηνῶν, μέχρις ὅτου ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ κανονικὰ ὅρια. Ἀναπότρεπτος ἐπίσης συνέπεια τῆς καθυστέρησεως, εἶναι τὸ ὅτι ἡ εἰδησεογραφία μας δὲν θὰ συνδέεται χρονικῶς μὲ τοὺς μῆνας εἰς τοὺς ὁποίους ἀναφέρεται ἡ ἔκδοσις.

Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ἀνωμαλίας, ἐλπίζομεν νὰ μᾶς συγχωρήσητε, δεχόμενοι τὴν διαβεβαίωσιν μας ὅτι θὰ καταβάλωμεν πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν. Τολμῶμεν ὅμως καὶ ὑπὸ τὰς δυσχερεστὰς ἀκόμη αὐτὰς συνθήκας νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ προγενεστέρων συνεχῶν παρακλησέων μας, ἀναφερομένων εἰς τὴν συνεργασίαν ὅλων ὅσοι δύνανται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν μας. Ἡ ἀδιαφορία ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερον διαλυτικὸν στοιχεῖον καὶ ἐναντίον αὐτοῦ ἀγωνιζόμεθα μὲ καρτερίαν καὶ θάρρος μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσητε νὰ τὴν νικήσωμεν.

ΤΟ ΣΤΡΑΟΚΛΕΙΔΙ

Ἀπὸ τὰ «Χωριανὰ μου» τοῦ Δ. Μπαλαλᾶ.

Ὁ μάστορὴς μας σ' ἔκαμε
στραβὸ καὶ σιδερένιο
ν' ἀνοικοκλήῃς τὸ(μ) μάνταλο
τῆς πόρτας τὸ(γ) ξυλένιο.

Κι' ἐκόλλησε στὴν ἄκρια σου
καὶ χέρι καθὼς πρόπει
νὰ γείνης μεγαλύτερο,
νὰ μὴ χωρῇς σὲ τζέπη.

Γι' αὐτὸ κι' ἡμεῖς σὲ κρύβγομε
ψηλὰ εἰς τὴ θυρία
καὶ ἀπὸ κεῖ σὲ πέρονομε
σὰ θὰ μᾶς γίνης χορεία.

Καὶ σὲ περνοῦμε στὸ μικρὸ
τῆς πόρτας μας τρυπάκι
ποῦναι κοντὰ στὸ(μ) μάνταλο
καὶ μοιάζει σὰ(μ) ματάκι.

Μὲ τὸ κατώφλι στήριγμα
στεκούμαστε ὁλόρτα
δεξιὰ στροφὴ στὸ ἀνοιγμα,
ζερβιά σφαλᾷ ἡ πόρτα.

Ὅλες οἱ πόρτες ἔχουσι
τὸ ἴδιο στραοκλείδι,
κι' εἶναι τὸ πιὸ πολύτιμο
κι' ἐθγενικὸ στολίδι.

Ποὺ δὲν τὸ γκίζει ἄνθρωπος
(Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξη)
νὰ μπῇ στὸ σπίτι τ' ἄλλονοῦ
νὰ κλέψῃ καὶ ν' ἀρπάξῃ.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Η ΒΑΣΙΛΟΠΗΤΤΑ ΤΟΥ ΓΝΩΜΑΓΩΡΑ

Τὴν 10ην Ἰανουαρίου 1959 ὁ Γνωμαγώρας Ἀθηνῶν ἐώρτασε τὸ ἐτήσιο ἔθιμο τῆς Βασιλοπηττίας στὴν ταβέρνα τοῦ ΣΑΜΠΙΑΝΗ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κούτου 3.

Τυχεροὶ τῆς χρονιάς ὑπῆρξαν οἱ κ.κ. Νικήτας Σακελλαρίδης καὶ Διαμαντῆς Καμπάνης ἔμπορος ἐν Πειραιεῖ, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἔτυχαν τὰ χρυσὰ νομίσματα τῆς πίττας.

Ἡ χαρὰ τῶν συμπατριωτῶν μας ἦτο ζωγραφισμένη στὰ πρόσωπά των, διότι τοὺς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ συναντηθοῦν μὲ τόσους ἀγαπημένους συμπατριῶτας μέσα σὲ ἓνα θερμὸ Νισυριακὸ περιβάλλον.

Ἡ ὀρχήστρα τοῦ κέντρου τὴν ὁποῖαν ἀποτελοῦσαν πρόθυμοι καὶ ἐκλεκτοὶ μουσικοὶ συνέβαλε στὸ νὰ μεταβληθῇ ἡ βραδυὰ σὲ μιὰ ἐξαιρετικὴ χορευτικὴ συγκέντρωσι. Τὸ κέφι ἔφθασε στὸ ζενίθ μὲ τοὺς Δωδεκανησιακοὺς χορούς, τοὺς ὁποῖους ἐχόρευσαν ὅλοι οἱ παρευρεθέντες. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς βραδυᾶς συνέτεινε καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἐκλεκτοῦ καλλιτέχνου τῆς φουσαρμόνικας κ. Ἀλεξ., ὁ ὁποῖος καὶ κατεχειροκροτήθη θερμότατα. Μὲ ἰδιαίτεραν εὐχαρίστησιν ἐσημειώθη συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ συνόλου σχεδὸν τῶν ἐν Ἀθήναις συμπατριωτῶν μας.

Τοὺς παρισταμένους ἐχαιρέτησεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου Πανάγος Σακελλαρίδης καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Σωματείου Σαμίων κ. Γεώργ. Σαλαμίνιος καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἡ ΠαναγίαΘερμιανὴ τῶν Ἐμπορευμάτων κ. Ἀλέξανδρος Καράλης.

Τὸ γλέντι συνεχίστηκε μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὥρῶν, ὅπως συμβαίνει πάντοτε μὲ τὰς συγκεντρώσεις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΩΡΑ καὶ συνεχίστηκε ἀπὸ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν συνδαιτυμόνων στὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Χρήστου Καρανίκη.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ

Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα ὅτι αἱ ἀπὸ καιροῦ καταβαλλόμεναι προσπάθειαι τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Δ. Σχολείου Μανδρακίου κ. Στ. Κουρζῆ διὰ τὴν ἵδρυσιν Συλλόγου Γονέων καὶ Κηδεμόνων ἐτελεσφόρησαν διὰ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Καταστατικοῦ παρὰ τοῦ Πρωτοδικείου Κῶ. Τὴν 1ην Φεβρουαρίου τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου, ἀριθμούμενα εἰς 65 συνήλθον εἰς τὴν πρώτην Γενικὴν Συνέλευσιν εἰς τὸ Ζωσιμοπούλειον, καθ' ἣν καὶ ἐξελέξαν τὸν πρῶτον Διοικητικὸν Συμβούλιον. Τοῦτο συνελθὼν τὴν 4ην Φεβρουαρίου εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Σχολείου, κατηρτίσθη εἰς Σῶμα ὡς ἀκολούθως. Πρόεδρος Γεώργιος Γιαλλούρης, Ἀντιπρόεδρος Ἀντων. Μαυρουδῆς, ταμίας Ἰάκ. Γεωργάκης, Γεν. Γραμματεὺς Χαράλ. Παπάτσος, Κοσμήτωρ Ἰωάννης Μηλᾶς καὶ Σύμβουλοι οἱ Σταμ. Κουρζῆς, Νικ. Κατσιματίδης, Χαρ. Διακομιχάλης καὶ Πασχάλης Διακοβασίλης. Οἱ Σύλλογοι Γονέων καὶ Κηδεμόνων, ἀριθμούμενοι εἰς ἄρκετὰς ἑκατοντάδας καθ' ὅλον τὸ Κράτος, προσφέρουν λίαν ἀξιολόγους ὑπηρεσίας εἰς τὰ σχολεῖα ἐνισχύοντες αὐτὰ ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς. Παρ' ὅλον ὅτι αἱ ἀνάγκαι τῶν σχολείων μας δὲν παρουσιάζουν τὴν ὀξύτητα ἄλλων σχολείων, χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν Συλλόγων μας καὶ μεμονωμένων συμπατριωτῶν μας, ἐν τούτοις ἀπομένει ἀκόμη εὐρὺ πεδίου δράσεως καὶ διὰ τὸν Σύλλογον Γονέων.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ Διοίκησις του θὰ δικαιώσῃ τὴν ἵδρυσίν του. Ἐλπίζομεν ἐπίσης ὅτι καὶ οἱ γονεῖς θὰ συνεργήσουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν του διὰ τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἐνεργοῦ συμπαράστασέως των. Τὰ Νισυριακὰ Χρονικὰ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Συλλόγου καὶ εὐχονται κάθε προκοπὴν εἰς τὸ ἔργον του. Ἐπίσης συγχαίρουσιν τὸν Διευθυντὴν τοῦ Σχολείου κ. Στ. Κουρζῆν καὶ τὰ μέλη τῆς Ἰδρυτικῆς Ἐπιτροπῆς κ.κ. Γ. Γιαλλούρην, Νικ. Κατσιματίδην καὶ Πασχάλην Διακοβασίλην διὰ τὴν πρωτοβουλίαν των, καθὼς καὶ τὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου διὰ τὴν τιμητικὴν ἐκλογὴν των.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ Γυμνασιακὸν Παράρτημα

Κατὰ τὰς ἐκ Νισύρου πληροφορίας μας, ἤρχισαν τὰ μαθήματα τοῦ Γυμνασιακοῦ Παραρτήματος τὴν 8ην Ἰανουαρίου. Οἱ ἐγγραφέντες μαθηταὶ ἀνέρχονται εἰς 36 ἐξ ὧν 22 εἰς τὴν Α' τάξιν καὶ 14 εἰς τὴν Β'. Τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων προηγήθη ὁ ἀγιασμός, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν ἑορταστικὸν χαρακτήρα μὲ τὴν προσέλευσιν τῶν Ἀρχῶν, τῶν γονέων καὶ ἀρκετοῦ κόσμου. Μετὰ τὸν ἀγιασμόν ἐξεφώνησαν ἐμπνευσμένους λόγους ὁ Διευθυντὴς τοῦ Παραρτήματος Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Μεσημέρης καὶ ὁ Δήμαρχος κ. Γεώργιος Γιαλλούρης. Αἱ ἀπὸ διαφόρων πλευρῶν πληροφορίαι μας, παρουσιάζουν τὸν κ. Μεσημέρην ὡς ἐξαιρετικὸν ἐκπαιδευτικόν, διαπνεόμενον ὑπὸ θερμοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς καλλιτέρας δυνατῆς καταρτίσεως τῶν μαθητῶν. Ἀτυχῶς δὲν κατωρθώθη νὰ εὐρεθῇ καὶ καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν, παρὰ τὰς προσπάθειάς ποὺ κατεβλήθησαν. Ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Γυμναστής κ. Νικόλαος Ροντήρης, ὁ ὁποῖος θὰ διδάξῃ τὰ Μαθηματικά. Ἐνδείκνυται συνεπῶς, ὅπως μὴ σταματήσουν αἱ προσπάθειαι διὰ τὸν διορισμὸν καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν, ὥστε ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους τὸ Παράρτημα νὰ ἐργασθῇ κανονικά.

Πληροφορούμεθα ἐπίσης ὅτι ὁ Γνωμαγόρας Ἀμερικῆς ἀποδεχθεὶς παράκλησιν τοῦ Δημάρχου Γ. Γιαλλούρη, ἐψήφισε ποσὸν 800 δολλαρίων διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ βαρύνοντος τὸν Δήμον μισθοῦ τοῦ δευτέρου καθηγητοῦ.

Καὶ πάλιν ὁ Διαβάτης

Ἐλάβομεν καὶ δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ἐρώτημα:

«Ἀπὸ σχόλιον εἰς τὸ περιοδικὸν Νισυριακὰ Χρονικά, σχετικῶς διὰ τὸ Διαβάτη, μέλος τῆς Ἑκκλ. Ἐπιτροπῆς ἐρωτᾷ: Διατί οἱ ὑπεύθυνοι δὲν ἔδωσαν πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὸ ἐν λόγῳ περιοδικόν, συμφώνως μὲ τὴν ἐπιθυμίαν των, τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν οἵτινες ἀπέστειλαν

τὰ χρήματα διὰ τὴν περιτοίχισιν τοῦ κτήματος τῆς Ἱ. Μονῆς Διαβατηνῆς;». Δὲν γνωρίζομεν ποῖον εἶναι τὸ μέρος τῆς Ἑκκλ. Ἐπιτροπῆς ποὺ ἐρωτᾷ καὶ ἀκόμη δὲν μπορούμε νὰ καταλάβωμεν ποιοὺς ἐννοεῖ ὡς «ὑπευθύνους». Ἐὰν ἐννοῇ τὴν σύνταξιν, τὸν πληροφοροῦμε ὅτι τὴν πληροφορία μας ἀ γ ρ ε ὕ σ α μ ε τυχαίως ἀπὸ συζήτησι ποὺ εἶχαμε μὲ ἔγκριτον συμπολίτην μας. Ἐὰν ἐννοῇ τὸν πρωτεργάτην τοῦ ἐράνου Δημήτριον Στεφάνου, ἀναμφισβητήτως ἀστοχεῖ, διότι ἀγνοεῖ τὸν πατριωτισμὸν καὶ κυρίως τὴν μετριοφροσύνην τοῦ καλοῦ αὐτοῦ συμπατριώτου μας. Τὸ ἐρώτημά του δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ ἀπευθύνῃ σὲ μᾶς, ἀλλὰ στὸν πραγματικὰ ὑπεύθυνον. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἐρωτῶν, ὡς μέλος τῆς Ἑκκλ. Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία ἐδέχθη τὴν δωρεὰν καὶ γνωρίζει τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἐφρόντισε νὰ μᾶς γνωστοποιήσῃ.

Γεωργοοικονομικὰ στοιχεῖα Νισύρου

Μὲ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, δημοσιεύομεν εἰς ἄλλην σελίδα τὴν ἐμπεριστατωμένην ἔκθεσιν τοῦ Γεωπόνου κ. Δημ. Κογιόπουλου παρὰ τῶ ἐν Κῶ ὑποκαταστήματι τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς. Ὁ κ. Κογιόπουλος ὡς πεπειραμένος καὶ ἐπιδέξιος χειροῦργος, ἀνατέμνει τὴν ἀσθενοῦσαν γεωργοοικονομικῶς Νίσυρον, καθορίζει τὴν πάθησιν καὶ τὰ αἷτια αὐτῆς καὶ ὑποδεικνύει τὰ μέσα θεραπείας. Θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν μας νὰ συγχαρῶμεν τὸν κ. Κογιόπουλον διὰ τὴν πληρότητα τῆς ἐκθέσεώς του καὶ κυρίως νὰ τὸν εὐχαριστήσωμεν διὰ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν μας πατρίδα, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται ἀνάγλυφον καὶ χαρακτηρίζει τὴν ὅλην ἔκθεσιν του. Τὸ γεωργοοικονομικὸν πρόβλημα τῆς πατρίδος μας, ἐθεωρήσαμεν ἀνέκαθεν ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 πρόβλημά της καὶ κατ' ἐπανάληψιν αἱ στήλαι μας ἠσχολήθησαν μὲ αὐτό. Δυστυχῶς μέχρι σήμερον δὲν ἔχομεν οὐδεμίαν ἐνδειξιν ἔστω καὶ διὰ μίαν ἀπαρχὴν προσπάθειας διὰ τὴν

ἀντιμετώπισίν του. Ἡμεῖς ἐν τούτοις θὰ συνεχίσωμεν τὴν προσπάθειαν καὶ τὸν ἀγῶνα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι κάποτε θὰ κατανικηθῇ ἡ ἀδιαφορία ποὺ ἐπιδεικνύεται. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, καὶ ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως λίαν προσεχῶς, περιοριζόμεθα νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν συμπατριωτῶν μας εἰς τὸ τελευταῖον ἰδίως κεφάλαιον τῆς ἐκθέσεως ὑπὸ τὸν τίτλον «ΛΗΠΤΕΑ ΜΕΤΡΑ».

Τὸ Μαθητικὸν Συσσίτιον

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ μας Σχολείου μὲ τὴν βοήθειαν ἀποφοίτων καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Διευθυντοῦ του, ἔδωσαν θεατρικὴν παράστασιν μὲ τὸ ἔργον τοῦ Διδασκάλου Ἑμμ. Κρούσκου «Ἡ ἀναπαράστασις τοῦ Σωτῆρος», ἡ ὁποία καὶ ἐσημείωσεν ἐπιτυχίαν. Τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονιάς οἱ μαθηταὶ μὲ τοὺς διδασκάλους των, ἔψαλαν τὰ κάλαντα. Αἱ εἰσπράξεις καὶ τῶν δύο, διετέθησαν ὑπὲρ τοῦ Μαθητικοῦ συσσιτίου. Τὸν Διευθυντὴν κ. Κουρζῆν καὶ τοὺς διδασκάλους, συγχαίρομεν δι' ἀμφοτέρας τὰς ὥραιας πρωτοβουλίας των.

Μόλις πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ Παιδί-τρος κ. Γεώργιος Καθοπούλης, Διευθυντὴς τῆς Κλινικῆς Κῶ ὁ «Ἀσκληπιός», κατὰ τελευταίαν μετὰβασίν του εἰς Νίσυρον, ἐξήτασε δωρεὰν μεγάλον ἀριθμὸν παιδιῶν. Ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν αὐτὴν προέκυψε τὸ λυπηρὸν ἀποτέλεσμα ὅτι τὰ 60% τῶν παιδιῶν εἶναι ἀδενικά, λόγῳ ὑποσιτισμοῦ. Τὸ πλεόν δυσάρεστον εἶναι ὅτι συντόμως, ἴσως καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, θὰ διακοπῇ καὶ τὸ παρεχόμενον Μαθητικὸν συσσίτιον (πρωϊνὸ ρόφημα) καὶ συνεπῶς ἡ κατάστασις θὰ χειροτερεύσῃ. Ἡ σημασία τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ ἐπείγοντος νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ ἐπικίνδυνος δι' ὅλους τοὺς κατόικους κατάστασις εἶναι τόσο φανερὴ, ὥστε νὰ παρέλκη κάθε ὑπόδειξις μας. Εἶναι

καὶ αὐτὸ μιά ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς Γεωργίας ποὺ γέμιζε τὰ κελλάρια ἀπὸ τὶς ἀπαραίτητες τροφές, ὥστε νὰ πιστεύωμεν ὅτι κανένα ἀπὸ τὰ παιδιὰ τῶν καλῶν καὶ φιλοτίμων γεωργῶν μας δὲν θὰ περιλαμβάνεται στὸ ποσοστὸ τῶν 60%.

Τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον

Ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου, ἤρχισαν καὶ συνεχίζονται κανονικῶς κατὰ Κυριακὴν, τὰ μαθήματα τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου, εἰς τὸ ὁποῖον φοιτοῦν 62 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Τὰ μαθήματα διδάσκει ὁ Ἀρχιερ. Ἐπίτροπος αἰδεσιμώτατος Μιχαὴλ Σκουλλῆς, εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ ὁποίου καὶ ὀφείλεται ἡ ἰδρυσις καὶ λειτουργία του. Συγχαίρομεν τὸν αἰδεσιμώτατον καὶ εὐχόμεθα τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν καὶ δικαίωσιν τῶν κόπων του, διὰ τὸ καλὸν τῶν μικρῶν μαθητῶν. Ἐλπίζομεν ἐπίσης ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου θὰ πυκνώσουν τὰς τάξεις τοῦ Κατηχητικοῦ.

Ἡ «Ἑορτὴ τοῦ Παιδιοῦ»

Μὲ ἐπιτυχίαν διεξήχθη καὶ ἐφέτος ἡ καθιερωθεῖσα πλέον «Ἑορτὴ τοῦ Παιδιοῦ» μὲ τὸ χρυστουγεννιάτικο δένδρον, παρουσίᾳ τῶν Ἀρχῶν καὶ ὄλων τῶν κατοίκων. Κατ' αὐτὴν ὠμίλησαν δι' ὀλίγον ὁ Δήμαρχος κ. Γιαλλούρης, εὐχαριστήσας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Σταμάτης Κουρζῆς. Ἔτσι καὶ ἐφέτος ἡ Πρωτοχρονιά ἦταν ἡμέρα χαρᾶς γιὰ ὅλα τὰ μικρὰ Νισυρόπουλα, εἰς τὰ ὁποῖα διανεμήθησαν ὥραϊα παιχνίδια. Τὸν Δήμαρχον καὶ ὄλους τοὺς συντελέσαντες τὴν χαρὰ τῶν μικρῶν μας, συγχαίρομεν ἐγκάρδια.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

(συνέχεια)

ἀμυγδαλόφυλλα, τὰ· 1ον τὰ φύλλα τῆς ἀμυγδαλῆς· 2ον τὰ φύλλα τῶν ἀμυγδάλων, χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν Νίσυρον διὰ τὴν πύρρωσιν τοῦ φούρνου. Ταῦτα ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς βαφικὴ ὕλη. Εἰς νερὸ μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ἔβραζαν φύλλα ξηρῶν ἀμυγδάλων ἔβραφον αὐγὰ κατὰ τὴν Μεγάλῃν Πέμπτην. Διὰ τὴν βαφὴν αὐγῶν ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἔκχυμα φύλλων («τσιπφῶν») τῶν κρομμυδιῶν.

ἀνάβολος· ὄχι εὐκόλος, ὄχι βολικός, ἀνάποδος· «ἀνάβολα μοῦρκουνται οἱ δουλειαῖς μου».

ἀνάιμα(ν), τό· καὶ ἀνάεμα(ν), τό· ἐκ τῆς ἀρχαίας λέξεως ἀνάδεμα. Ἡ λέξις ἐσήμεναι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ περιδεδεμένον, καὶ δὴ ταινίαν τοῦ μετώπου. Ἐν Νισύρῳ εἶναι εἶδος κινητῆς κούνιας τῶν βρεφῶν: Τετράγωνον ὕψος, ἐγχωρίου ὕφαντουργικῆς τέχνης, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰ δύο ἀντίστοιχα ἄκρα προσδένονται ἀνάλογοι ταινίαι οὕτως ὥστε νὰ ἀναρτᾶται τὸ ἀνάεμαν ἀπὸ τοῦ ὤμου. Ἐκτὸς τοῦ λικνικοῦ προορισμοῦ, τὸ ἀνάεμα χρησιμεύει καὶ διὰ τὸν ἀγροτικὸν βίον, ὡς φορεῦς τῶν ἐφοδίων (φαγητοῦ, μικρῶν ἐργαλείων).

ἀνακατοσούρα, ἡ· καὶ ἀνεκατοσούρα· 1ον σύγχυσις, ταραχὴ, θόρυβος· «Μὴ μᾶς κάμνης ἀνακατοσούραις»· 2ον στομαχικὴ ἢ νευρικὴ διατάραξις· «ἔπιασέμ ἀνακατοσούρα»· «βαστᾷ με μιὰ ἀνακατοσούρα»· 3ον λέγεται περὶ γυναικὸς ἢ ὁποῖα ἀγαπᾷ νὰ φέρῃ συγχύσεις· θορυβοποιός.

ἀνακαφᾶς, ὁ· τὰ πρὸς ζωάρκειαν· «βγάλλω τὸν ἀνακαφᾶ μου» ἐξοικονομῶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, «βγάλλω τὸ ψωμάκι μου τὸ καθημερινόν».

ἀντάρα, ἡ· 1ον νεφέλωμα· σύννεφον. «Βρέ ἀντάρες ποῦχ' ὁ οὐρανός». 2ον κρότος πυροβόλου. «ἀντάρα τοῦ τουφεκιοῦ».

ἀντράερφος, ὁ· ἀντραέρφη, ἡ· ἀνδράδελφος, ἀνδραδέλφη.

ἀντρομοῦρι(ν), τό· Τοπικὸν κληρονομικὸν ἔθιμον Νισύρου· ἐὰν ἡ σύζυγος

ἀποθάνῃ ἄνευ τέκνων, ἡ περιουσία τῆς γυναικὸς περιέρχεται εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς συγγενεῖς ἐξ αἵματος· δικαιοῦται ὅμως ὁ ἐπιζῶν σύζυγος νὰ λάβῃ ὡς νόμιμον μοῖραν ἐν κτῆμα ἐκ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῆς ἀποθανούσης συζύγου του, ἐνίστε δὲ κατ' ἐκλογὴν του.

ἀνώϊ(ν), τό· ἀνώγαιον. Ἀντίθ. κατώϊ(ν).

ἀνώϊ(ν), (τό)· εἶδος «ἀραφιοῦ» ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν πόρταν ἢ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ παράθυρον.

ἀξάγκωνα· ἐπίρρ. μὲ δεδεμένας τὰς χεῖρας ὅπισθεν· ὀπισθάγκωνα· «ἐπῆράν τους στήφ φυλακὴν ἀξάγκωνα»· «ἀ σὲ δέσω θέλει ἀξάγκωνα». Πάντοτε παρὰ Νισυρίοις τὸ νὰ ἔχῃ τις τὰς χεῖρας ἀξάγκωνα ἔθεωρεῖτο κάτι τὸ ἀνευλαβές, τὸ κακῆς ἀνατροφῆς ἐνδεικτικόν. Κατάπληξιν δὲ γενικὴν ἐνεποίει, ὅτε κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἱταλικῆς εἰς τὰ Δωδεκάνησα ἐπιδρομῆς στρατιῶταί τινες εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναὸν εἶχον τὰς χεῖρας ὀπισθάγκωνα! Εἰς τὰ σχολεῖα πολλοὶ ἀτακτοῦντες μαθηταὶ ἐδένοντο μὲ τὰς χεῖρας ἀξάγκωνα ἤτο στάσις ἐξευτελισμοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ ἀπειλητικὴ φράσις: «κάτσε ἡσυχὰ ἀξάγκωνα θὰ σὲ δέσω».

ἄξαμον, τό· μέτρησις ἐπὶ ῥαπτῶν καὶ ὑποδηματοποιῶν. «ἐτῆρέμ μου ἄξαμο γιὰ παπούτσια». «ἐπῆρα ἄξαμο γιὰ τὸ σουρτοῦκο μου». Καὶ ῥῆμα: ἄξαμώννω καὶ ξαμώννω: 1ον μετρῶ μήκος· «ξάμωσε τὸ πανὶ πάνω νὰ δῆς φτάνει»; 2ον σηκώνω τὸ χέρι ἀπειλητικῶς διὰ νὰ κτυπήσω κανένα. «Μὴν ξαμώννης χέριμ πάνω μου».

ἄξαζούμενος, ὁ· 1ον ἱκανός· Εἰς γαμήλιον ἄσμα χοροῦ:

«Τίνος εἶν' τὸ περιόλιον
τοῦτομ πού κρατοῦμεν ὅλοι;
Τ' ἄρκοντα τοῦ (τάδε) εἶναι γ
κ' ἔδωκέν το τοῦ γαμπροῦ του
τάξω-τάξαζούμενοῦ του».

2ον ὁ πολῦτιμος ἐν γένει· «ἄξαζούμενόμ πρᾶμα». Ἐν Κύπρῳ εὗρηται ἡ λέξις μὲ τὴν ἐκφορὰν ἀξαζόμενος.

(συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό ΔΗΜ. ΚΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ, Γεωπόνου Α.Τ.Ε.

ΕΚΤΑΣΙΣ

Ἡ Νίσυρος (κυρία νῆσος) καταλαμβάνει ἑκτασιν 42 χμ². Περί ταύτην καὶ εἰς ἀποστάσεις 6-20 ν. μιλίων κεῖνται αἱ νησίδες Γιαλὶ (1)2 Δῆμος Μανδρακίου, 1)2 Κοινότης Ἐμπορείου), Κανδελέουσα (Μανδράκι), Περγοῦσα (Μανδράκι), Στρογγυλὴ (Ἐμπορείος), Ἅγιος Ἀντώνιος (Ἐμπορείος) καὶ Παχιὰ (Κοινότης Νικιῶν). Ἀπασαὶ καταλαμβάνουν ἑκτασιν 6 χμ². Εἶναι βράχοι ἀκατοίκητοι, χρησιμοποιούμενοι κυρίως ὡς βοσκότοποι καὶ στερούμενοι οἰκονομικῆς σημασίας, πλὴν τοῦ ἡμίσεος τῆς νησίδος Γιαλὶ (Μανδράκι) ἐξ ἧς ἀνορύσσεται ἡ γνωστὴ κίσσηρις (κ. ἐλαφρόπετρα).

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἀνέρχεται εἰς 570 οἰκογενείας ἀριθμούσας ἐν συνόλῳ 2260 ἄτομα. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Κῶ μεθ' ἧς ἐπικοινωνεῖ μέσῳ Καρδαμίνης (ἀπόστασις 12 ν. μιλίων) τρεῖς τῆς ἐβδομάδος διὰ μικροῦ ἐπιτάκτου π)κ σκάφους. Ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Κῶ ἡ ἀπόστασις εἶναι 25 ν. μίλλια. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς νήσου καταλαμβάνει μῆκος 15 χιλιομέτρων καὶ συνδέει ὅλα τὰ χωρία μετὰ τοῦ Δήμου Μανδρακίου.

Ἡ νῆσος ἠλεκτροφωτίζεται. Εἰς Μανδράκι ὑπάρχουν ἐγκαταστάσεις (πετρελαιομηχανὴ Perkins, ἀγγλική, 45)50 HP) παρέχουσα ἠλεκτρικὸν φῶς εἰς ὅλα τὰ χωρία. Ἐπίσης μικρὸν παγοποιεῖον (δυναμικότης 40 στηλῶν) διὰ τὰς πλέον ἐπιτακτικὰς ἀνάγκας τῆς νήσου (ὕδατοδεξαμενὴ ὀμβρίων ὑδάτων 250μ³, πετρελαιομηχανὴ Genenal Motors, 35 HP, Η.Π.Α.).

ΓΕΩΛΟΓΙΑ

Ἡ Νίσυρος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησίδες εἶναι τυπικαὶ μορφαὶ ἡφαιστειογενῶν σχηματισμῶν. Τὰ πετρώματα εἶναι κυρίως ἡφαιστειακοὶ τόφφοι καὶ ἀνδεσῖται. Ὑψηλότερα κορυφὴ περὶ τὸ κέντρον τῆς νήσου εἶναι ὁ Διαβάτης (1120 μ.). Τὸ ἡφαίστειον τῆς Νισύρου (περὶ τὰ 500 μ.) θεωρεῖται ἐν ἐνεργείᾳ. Ὑδατα ἐδαφικά, ἀρτεσιανά, πηγαῖα κλπ. δὲν ὑπάρχουν. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν Γεωλόγων ἡ ἐξεύρεσις ὑδατος, ἔστω καὶ διὰ γεωτρήσεως μεγάλου βάθους, εἶναι ἀνέφικτος. Ἡ ὕδρευσις τῶν κατοίκων γίνεται δι' ὕδατοδεξαμενῶν ὀμβρίων ὑδάτων. Παραλιακῶς ἀναβλύζουσιν θερμομεταλλικὰ ὕδατα (θερμοκρασίας 40-52° K) δημιουργοῦντα τὰ ἱαματικά λουτρά Μανδρακίου, Πάλων καὶ Νικιῶν.

ΚΛΙΜΑ

Ἡ Νίσυρος ἀνήκει εἰς παρατροπικὴν ζώνην. Τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν. Δὲν ὑπάρχουν θερμομετρικὰ καὶ βροχομετρικὰ στοιχεῖα. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν, ὅτι τὸ ὕψος τῆς βροχῆς δέον νὰ κυμαίνεται εἰς τὰ 400-500 χιλιοστά. Οἱ ἄνεμοι εἶναι συνήθως μέτριοι ἕως ἰσχυροί. Περισσότερον ἀνεμόδαρτος περιοχὴ εἶναι ἡ Κοινότης Νικιῶν. Αἱ θαλασσοταραχαὶ εἶναι συχναὶ (αἰσθητὴ ἡ ἔλλειψις λιμένος). Τὰ ὑψόμετρα τῶν χωρίων εἶναι: Μανδράκι, Πάλαι παρὰ τὴν θάλασσαν, Ἐμπορείος 370 μ., Νικιά 536 μ.

ΕΔΑΦΟΣ

Τὰ γ. ἐδάφη καταλαμβάνουν ἑκτασιν 7000 περίπου στρεμμάτων, δηλαδὴ τὰ 16-17ο)ο τῆς ἐπιφανείας τῆς νήσου (42 χμ²). Ταῦτα εἶναι προϊόντα ἀποσαθρώσεως ἡφαιστειογενῶν πετρωμάτων, ψαθυρά, ἐνίοτε κισσηροβριθῆ, σπανίως χουμώδη (Λακκί), σχεδὸν ἀβαθῆ καὶ πτωχότατα εἰς ἀσβέστιον (παντελὴς ἔλλειψις ἀσβεστοκαμίνων λόγῳ ἀκαταλληλότητος τῶν πετρωμάτων). Εἶναι διαμεμορφωμένα εἰς ἀνα-

βαθμίδας (κ. τάβλες) 200-1500 μ², πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων (Λακκί, Ἄργος, Λιές) ἔνθα παρουσιάζονται συνεχόμεναι ἐκτάσεις συνολικῆς ἐπιφανείας 1700-2000 στρεμμάτων. Πάντα εἶναι ξηρικά.

ΓΕΩΡΓΙΑ

Κύρια καλλιέργειαι τῆς νήσου εἶναι αἱ δενδρώσεις (ἀμυγδαλιές, ἐλῆδες, συκές). Πολλοὶ ἐκτάσεις κατέχονται ἀπὸ αὐτοφυεῖς βαλανιδιές (Δρύς ἢ Αἰγίλωψ) καὶ ἄβραμιθιές (Πιστακίᾳ ἢ Τερέβινθος), ὥστε ἐκ τοῦ μακρόθεν νὰ φαίνεται ἡ νήσος κατάφυτος. Τὰ κύπελλα τῶν καρπῶν τῆς δρυὸς περιέχουν δεψικάς οὐσίας. Ὁ κυρίως καρπὸς χρησιμοποιεῖται ὡς κτηνοτροφὴ (χοῖροι). Ἄλλοτε ἡ Νίσυρος ἐξῆγεν 100 τόννους βαλανίδια (κύπελλα). Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρήγαγε 50 τόννους καὶ κατὰ τὸ τρέχον (κατ' ἐξοχὴν ἔτος ἀφορίας) θὰ παραγάγῃ περὶ τοὺς 20-25 τόννους.

Ἡ παραγωγὴ ἀμυγδάλων ἀποτελεῖ τὴν βασικὴν οἰκονομίαν τῆς νήσου. Ὑπολογίζονται 15000 περίπου ἀμυγδαλοδένδρων. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρήχθησαν 50 τόννοι ἀμυγδάλων (κυρίως σκληροκέλυφα κ. δυνατά). Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος λόγῳ παρενιαυτοφορίας καὶ ξηρασίας μετὰ δυσκολίας θὰ φθάσῃ ἡ παραγωγὴ τοὺς 5 τόννους.

Ἡ ἐλαιοπαραγωγὴ κατὰ πληροφίας τοῦ οἴκειοι Ἐπόπτου δακοκτονίας θὰ εἶναι καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μειωμένη ὑπολογιζομένη εἰς 12 τόννους. Τὰ ἐλαιόδενδρα ὑπολογίζονται εἰς 20.000.

Ἡ παραγωγὴ σύκων εἶναι ἐπίσης σημαντικὴ. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἡ Νίσυρος ὀνομάζετο Ἰντζιρλί (συκονήσι) καὶ διετήρει ἀκμάζουσαν χοιροτροφίαν (οἰκόσιτον καὶ νομαδικήν, βαλανίδια, σῦκα κ.λ.π.). Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος λόγῳ ἐγκαταλείψεως τῶν δένδρων καὶ ξηρασίας ἡ παραγωγὴ σύκων (ξηρῶν) ὑπολογίζεται εἰς 10 τόννους καὶ ὁ ἀριθμὸς δένδρων εἰς 8000.

Ἡ καλλιέργεια τῶν σιτηρῶν εἶναι παθητικὴ. Ἡ χρησιμοποιουμένη ἐγχωρία ποικιλία κριθοσπόρου εἶναι ἀκατάλληλος. Ἡ παραγωγὴ σιτηρῶν κ.μ.δ. ὑπολογίζεται εἰς 250 τόννους (215 τόννοι κριθή). Τὰ ὄσπρια καὶ λοιπὰ ψυχανθῆ καλλιεργοῦνται εἰς ἐλαχίστας ἐκτάσεις διὰ διατροφὴν καὶ μόνον τῶν ἀγρ. οἰκογενειῶν (200 στρ.). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ λαχανικά, μπιστανικά, γεώμηλα κ.λ.π. (100 στρ.).

Αἱ ἄμπελοι (150 - 200 στρ.) καλλιεργοῦνται κατὰ πρωτόγονον τρόπον, σχεδὸν ἐγκαταλελειμμένοι, ἐνῶ ἄλλοτε ἡ ἀμπελοκομία ἤκμαζεν ἐν Νισύρῳ ὡς μαρτυροῦσιν οἱ ὑπάρχοντες ληνοί.

Ἀπὸ τὰ λοιπὰ δένδρα οἰκονομικὴν σημασίαν παρουσιάζουν μόνον αἱ ἀπιδέαι (Λακκί), ὧν ὅμως αἱ ἀποδόσεις (ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ) συνεχῶς φθίνουν, λόγῳ τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν (καλλιέργεια, κλάδευμα, λίπανσις) καὶ τῆς μὴ καταπολεμήσεως τῶν ἀσθενειῶν (700 περίπου δένδρα). Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἄφθονον παρουσίαν αὐτοφυῶν φραγκοσυκῶν (ΟΠΟΥΝΤΙΑ ἢ ΙΝΔΙΚΗ ΣΥΚΗ), ἐνδειξίν τοῦ ξηροθερμικοῦ περιβάλλοντος τῆς νήσου.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Ὡς πρὸς τὴν κτηνοτροφίαν τῆς νήσου αὕτη συνεχῶς φθίνει. Σήμερον ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ 2 ἵπποι, 5 ἡμίονοι, 600 ὄνοι, 350 βοοειδῆ, 60 πρόβατα (οἰκόσιτα), 1700 γίδια (οἰκόσιτα καὶ ποιμενικά), 700 χοῖροι καὶ 4000 ὄρνιθες. Ἡ διατροφή γίνεται διὰ βοσκῆς (πρῖνοι, θάμνοι κ.λ.π.), ἀχύρου, φύλλων συκῆς καὶ ἐλάχιστα διὰ καρποῦ κριθῆς (σιτηρέσια πείνης). Ὡς εἰκὸς αἱ ἀποδόσεις καὶ δὴ τῶν μικρῶν παραγωγικῶν ζώων εἶναι πενιχρόταται, καὶ οἱ θάνατοι εἰς περίπτωσιν βαρυχειμωνιάς μεγάλοι. Ἐν τούτοις κατὰ τὸ διαρρεῦσαν γ. ἔτος αἱ ἀποδόσεις ὑπῆρξαν ἀνώτεροι τῶν προηγουμένων ἐτῶν λόγῳ τῆς ἀφθόνου κτηνοτροφικῆς χλωρίδος καὶ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν. Ὑπολογίζεται ἡ μὲν παραγωγὴ γάλακτος εἰς 25 τόννους, τοῦ δὲ κρέατος εἰς 30.

ΑΛΙΕΙΑ

Ἡ Νίσυρος ὡς περιβρεχομένη ὑπὸ θαλάσσης θὰ ἔδει νὰ διατηρῇ ἀκμάζουσιν ἀλιεῖαν. Ἐν τούτοις ἡ μὲν ἀλιεῖα εὐρίσκεται εἰς πολλὰ χαμηλὰ ἐπίπεδα, οἱ δ' ἀλιεῖς εἶναι οἱ πενέστεροι κάτοικοι τῆς νήσου (ρακένδυτοι, ἀξύριστοι καὶ συνεχῶς ἀνυπόδυτοι). Τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην μας ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς μικρὰν γονιμότητα τοῦ ἐναλίου κόσμου (βαθέα ὕδατα), ἀφ' ἑτέρου δ' εἰς τὴν μικρὰν οἰκονομικὴν δυναμικότητα τοῦ ἀγοραστικοῦ κοινοῦ. Εἰς ταῦτα δεόν νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἔλλειψις συγχρονισμένων ἀλιευτικῶν μέσων.

Ἡ ἀλιεῖα ἀσκεῖται μόνον εἰς Μανδράκι καὶ Πάλους. Ἀλλοτε εἰς Αὐλάκι (μικρὸς ὄρμος παρὰ τὴν ΝΑ ἀκτὴν τῆς νήσου, ἐπίνειον τῆς Κοινότητος Νικιῶν) ὑπῆρχε μικρὸς ἀριθμὸς ἀλιευτικῶν σκαφῶν. Σήμερον εὐρίσκεται ἐν τελείᾳ παρακμῇ καὶ ἀφανείᾳ. Τὰ ἀλιευτικά σκάφη συνοψίζονται εἰς 1 γρι - γρι ἐργαζόμενον ἤδη εἰς ξένας περιοχὰς (45 HP), 3 τράτες (60 HP), 3 δικτυάρικα (36 HP), 1 παραγαδιάρικο καὶ 2 - 3 μικρὰ κωπήλατα σκάφη. Τὰ ἀλιεύματα γενικῶς ὑπολογίζονται κ.μ.δ. εἰς 40 - 45 τόννους ἐτησίως.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως τῶν γεωργῶν ὑπάρχει ὁ Γ. Π. Συνεταιρισμὸς Μανδρακίου ἀριθμῶν περὶ τὰ 40 μέλη ἐξ ὧν σημαντικὸν ποσοστὸν εἶναι συνταξιούχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐνισχύονται ἀπὸ συγγενεῖς τῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ λοιπὰ χωρὶα στεροῦνται Συνεταιρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπάρχων φυτοζωεῖ ἀρκούντως μόνον εἰς τὴν προμήθειαν 1 - 1,5 τόννων πατατοσπόρου διὰ τὰ μέλη του, ἐνθὰ θὰ ἔδει ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς πιστωτικὰς ἐργασίας του (πιστώσεις, λιπάσματα, φάρμακα, σπόροι κ.λ.π.), ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ διεξαγάγῃ τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀμυγδάλων ἀποτελούντων ὡς ἀνεφέρθη καὶ ἀλλαχοῦ τὴν βασικὴν οἰκονομίαν τῆς νήσου. Κατὰ τὴν γνώμην μας τὸ τοιοῦτον ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν γεωργικῆς καὶ συνεταιριστικῆς συνειδήσεως τῶν μελῶν του πολλὰ τῶν ὁποίων καὶ δὴ οἱ διοικοῦντες τὸν Συνεταιρισμὸν εἶναι συνταξιούχοι τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐνταῦθα κρίνομεν σκόπιμον νὰ ἐξάρωμεν τὴν συλλογικὴν ὀργάνωσιν τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων ἐχόντων σήμερον νὰ ἐπιδείξουν σωματεῖα ὡς ὁ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ (Μανδράκι), ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΘΕΡΜΙΑΝΗ (Ἐμπορεῖος) καὶ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ (Νικιά) πρωτοπόρων καὶ συντελεστῶν εἰς ἔργα προόδου καὶ πολιτισμοῦ. Οἱ σύλλογοι οὗτοι παρέσχον ἀπτά δείγματα φιλοπατρίας καὶ προοδευτικότητος καὶ δὴ ὁ Γνωμαγόρας (Ἀμερικῆς καὶ Ἀθηνῶν) εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποίου καθὼς καὶ εἰς τὴν σοβαρὰν οἰκονομικὴν συμβολὴν ὀφείλεται ἡ ἀνακαίνισις τῶν ἱματικῶν λουτρῶν Μανδρακίου, ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς τῆς νήσου, ἡ κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῆς, παγοποιεῖου κ.λ.π.

ΝΗΣΙΣ ΓΙΑΛΙ

Διὰ τὴν νησίδα ταύτην ποιούμεθα εἰδικὴν μνείαν, καθότι ἡ πρὸ 2)ετίας ἀρξαμένη ἐξαγωγή κισσῆρεως τείνει νὰ καταστήσῃ ταύτην ἐθνικὸν προϊόν τῆς Νισύρου. Τὸ Γιαλι ἀνήκει κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὸν Δήμον Μανδρακίου καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς τὴν Κοινότητα Ἐμπορείου. Καταλαμβάνει ἑκτασιν 1,5 - 2 χμ² καὶ ἀπέχει ἐκ Μανδρακίου περὶ τὰ 6 ν. μίλλια. Ἡ κίσσηρις ἐξάγεται ἐκ τοῦ πρώτου ἡμίσεος. Εἰς τὸ δεύτερον ἥμισυ ἐνεργοῦνται ἐρευναι διὰ τὴν δυνατότητα καὶ οἰκονομικὴν σκοπιμότητα ἐξαγωγῆς ὀρυκτοῦ τινος ὀνόματι Περλίτου.

Ἡ ἔταιρεία ΛΑΒΑ ἐξεμίσθωσε διὰ μίαν 20)ετίαν τὸ εἰς τὸν Δήμον Μανδρακίου ἀνήκον τμήμα τῆς νησίδος ἀντὶ 35.000 δρχ. ἐτησίως, ὑποχρεουμένης συνάμα τῆς Ἐταιρείας νὰ καταβάλλῃ εἰς τὸν Δήμον 1,7 δρχ. κατὰ τόννον ἐξαγομένης κισσῆρεως. Αὕτη μεταφέρεται εἰς Ἀμερικὴν, Πειραιᾶ κ.ἀ. χρησιμοποιουμένη δι' οἰκοδομικὰς ἐργασίας. Κατὰ τὰ 2 τελευταῖα ἔτη ἐξήχθησαν 130.000 περίπου τόννοι κισσῆρεως.

Ἐλάβομεν καὶ δημο-
σιεύομεν κατωτέρω
τὴν ἐπιστολὴν τοῦ
Δημάρχου μας κ. Γ.
Γαλλούρη.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

αὐτοὺς καὶ τοὺς
ἐνισχύη πάντοτε
εἰς ἔργα φιλανθρω-
πίας καὶ ἀγάπης.

Πρὸς
τὴν Ἐκδοτικὴν Ἐπιτροπὴν
Νισυριακῶν Χρονικῶν

Εἰς Ἀθήνας

Ὁ Δήμαρχος
Γ. ΓΑΛΛΟΥΡΗΣ

ΝΙΣΥΡΟΣ (τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας).

Διὰ τῆς παρούσης μου παρακαλῶ ὑμᾶς
θερμῶς, ὅπως καταχωρηθῶσιν εἰς τὰς στή-
λας τῶν Νισυριακῶν Χρονικῶν, τὰ ὀνόμα-
τα τῶν κάτωθι ἐν Ἀμερικῇ διαμενόντων συ-
μπολιτῶν μας, μὲ τὴν ἔναντι ἐκάστου προ-
σφερθεῖσαν ἐκουσίαν εἰσφοράν, πρὸς τὸν
σκοπὸν ὅπως ὁργανωθῇ καὶ πάλιν κατὰ
τὴν πρώτην τοῦ Νέου Ἑτους ἡ ἀπὸ τετρα-
ετίας καθιερωθεῖσα ἑορτὴ τῆς παιδικῆς
χαρᾶς.

1) Παντελῆς Ἀλαμαγκίδης	Δολ.	10
2) Δημήτριος Πουράκης	»	2
3) Γεώργιος Πουράκης	»	2
4) Βασίλειος Μυλωνάς	»	5
5) Ἐμμανουὴλ Β. Πολίτης	»	5
6) Ἀντώνιος Κ. Μαυρουδῆς	»	3
7) Μιχαὴλ Ἐμμ. Σακλαρίδης	»	5
8) Μιχαὴλ Στ. Φραντζῆς	»	5
9) Ἡρακλῆς Π. Φραντζῆς	»	2
10) Γρηγόριος Ἡλ. Σακκαλῆς	»	10
11) Μιχαὴλ Π. Φραντζῆς	»	5
12) Βασίλειος Τσατσαρώνης	»	2
13) Δημόκριτος Ξένος	»	5
14) Ἰάκωβος Ν. Πολίτης	»	5
15) Ἰωάννης Ν. Πολίτης	»	5
16) Νικόλαος Κ. Μούρας	»	5
17) Γεώργιος Κουλάκης	»	5
18) Ἰωάννης Κλεόπουλος	»	7
19) Τάκης Στεφάνου	»	7
20) Κώστας Ἐμμανουὴλ	»	50
21) Γεώργιος Ἐμμανουὴλ	»	5
22) Μιχαὴλ Σκανδάλιος	»	5
23) Ἰωάννης Παπαδόπουλος	»	5

160

Εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρω, οἱ ὅποιοι
ὑπῆρξαν θερμοὶ συμπαράσταται μου,
ἐκφραζῶ τὴν βαθεῖαν μου εὐγνωμοσύνην
καὶ εὐχομαι ὁλοψύχως, ὅπως ἡ χάρις τῆς
Προστατρίας Σπηλιανῆς μας ἐπισκιάζῃ

Γάμοι

- Ὀλόκληρο τὸ νησί μας, συμμερίσθηκε τὴ
χαρὰ δυὸ ἀγαπημένων του παιδιῶν, πού ἔνω-
σαν τὴ ζωὴ τους μὲ τὰ στεφάνια τοῦ γάμου
στὴ «Σπηλιανή» στὶς 25 Ἰανουαρίου 1959,
ὑστερα ἀπὸ μιὰ ἀγνὴ ἀγάπη, πού τοὺς ἤνωσε
ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ, τοῦ Γεωργίου Ἐμμ. Λαμπά-
δη καὶ τῆς Ματίνας Τρ. Τριανταφύλλου, μὲ
κουμπάρους τὸν δικηγόρο Ἀντῶνη Πληθίδη
καὶ τὴ δεσποινίδα Ἄννα Μιχ. Ρουσέττου.
Μετὰ τὸ γαμήλιο ταξίδι τοὺς στὴ Ρόδο, ἐπέ-
στρεψαν γιὰ νὰ ἀναχωρήσουν καὶ πάλι γιὰ
τὴν Ἀθήνα, ὅπου καὶ θὰ ἐγκατασταθοῦν.
Τοὺς εὐχόμεθα νὰ ζήσουν ἀγαπημένοι καὶ μὲ
κάθε εὐτυχία.

Σημ. ΝΙΣΥΡ. ΧΡΟΝ.

Τὸ ταιριασμένο ζευγάρι συγχαίρομε
ἐγκάρδια καὶ τοῦ εὐχόμεθα νὰ διατηρηθῇ
τὸ εἰδύλλιό τους, θερμὸ ὅπως εἶναι, σὲ
ὅλη τους τὴ ζωὴ, καθὼς καὶ κάθε χαρὰ
καὶ εὐτυχία.

- Τὴν 10ην Φεβρουαρίου 1959, ἔγιναν ἐπίσης
στὴ «Σπηλιανή» οἱ γάμοι τῆς Δεσποινίδος
Ἄννας Κετσέ καὶ Νικήτα Καραγιαννιοῦ, μὲ παρα-
νύμφους τοὺς Ἰωάννην Χαρτοφύλην ἐξ Ἀμερικῆς
καὶ τὴν Μαρίαν Ἰ. Διακογιάννην.

Γεννήσεις.

- Τὴν 27 Δεκεμβρίου 1958 ἡ Καλλιόπη Μ. Κα-
ρακωνσταντῇ τὸ γένος Ὁρσάρη, ἐγέννησε ἀγο-
ράκι.

- Τὴν ἐπομένην 27)12)58 ἡ Ἄννα Ἰ. Σφακια-
νοῦ, τὸ γένος Κοντοβεροῦ, ἐγέννησεν ὁμοίως ἀγο-
ράκι, πού εἶναι καὶ τὸ ἑνάτο παιδί της.

- Τὴν 3)2)59 ἡ Μαρία Ἰ. Κακακιοῦ, ἐγέννησε
κοριτσάκι.

Βαπτίσεις

- Τὴν 6)1)59 ἐβαπτίσθη τὸ κοριτσάκι τοῦ Χα-
ραλάμπους Παπάτσου καὶ ὀνομάσθη Ἰωάννα.

- Τὴν 7)1)59 ἐβαπτίσθη ἐπίσης τὸ ἀγοράκι
τοῦ Σταματίου Χριστοδούλου, εἰς τὸ ὅποῖον ἐδό-
θη τὸ ὄνομα Γεώργιος.

Θάνατοι

- Λυπούμεθα διότι ἀναγγέλομεν τόσοις θα-
νάτους εἰς πολὺ σύντομον διάστημα. Οὕτω, ἀπε-
βίωσαν:

- Τὴν 18)12)58 ἡ Εἰρήνη Γ. Μακρυγιάννη.

- Τὴν 25)12)58 ἡ Ἄννα Ρουσέττου, τὸ γένος
Κορωναίου.

- Τὴν 24)1)59 ὅλως αἰφνιδίως ὁ Ἐμμ. Σκουμ-
πουρδῆς.

- Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἢ Ἀνθοῦλα Χατζιδάκη.
 - Τὴν 27(1)59 ἢ Μοσχού Ἀνδρ. Πατρικήν.
 - Τὴν 5(2)59 ἢ Καλλιόπη Κατρινά.
 - Τὴν 10(2)59 ἢ Καλλιόπη Ν. Καραγιάννη, εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν.
 - Τὴν 11(2)59 ἢ ἀφιχθεῖσα ἐξ Ἀμερικῆς Εἰρήνη Γεωργίου Ὁρφανοῦ, τὸ γένος Στρίκη.
 - Τὴν 15(2)59 ὁ Στέργιος Χαρίτος, ἐτῶν 85.
 - Τὴν 17(1)59 ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ Νικιῶν 13ετῆς μαθητὴς τῆς Α'. τάξεως τοῦ Γυμνασίου Γεωργίου Νικ. Γερασίου κατόπιν αὐτοκινητιστικοῦ δυστυχήματος. Οὗτος εἶχε μεταβῆ εἰς Νικιά διὰ νὰ παραστῇ εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ πατρὸς του ἀπὸ διακόνου εἰς ἱερέα. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ αὐτοκινήτου ἐπεχείρησε νὰ ἐπιβῇ αὐτοῦ. Δὲν τὸ κατόρθωσε ὁμως καὶ παρεσύρθη διαμελισθεῖς. Τὴν ἐπομένην ἐκηδέυθη, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου. Εἰς τὴν κηδείαν παρέστησαν αἱ ἀρχαὶ Μανδρακίου, ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Γυμνασίου μὲ τὸν Διευθυντὴν του ἐπὶ κεφαλῇ καὶ πλῆθος κόσμου. Ὁ τότε πρόεδρος καὶ τραγικὸς θάνατος τοῦ μικροῦ μαθητοῦ, κατελύπησεν, ὅπως ἦτο φυσικόν, ὁλόκληρο τὸ νησί μας.

Μνημόσυνα

- Τὴν 8(2)59 ἐτελέσθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Ποταμητίσσης, τὸ ἐτήσιον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Ἡρώος τῆς Νισύρου ὑπολοχαγοῦ Εὐαγγέλου Χατζηευαγγέλου, παρουσιάει τῶν Ἀρχῶν τῆς νήσου καὶ πλήθους κόσμου.

Ἑταιρία Προστασίας ἀνηλίκων.

- Τὴν 8(2)59 ἐδόθη χοροεσπερίς εἰς τὸ Ζησιμπούλειον Θέατρον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας, ὁ Εἰρηνοδικὸν Γεώργιος Μάγκος καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς Πασχάλης Χριστοφόρου ὠμίλησαν ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ καὶ τῆς δράσεως τῆς Ἑταιρίας.

Ἐλαφρόπετρα.

Τὴν 23(12)59 ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ «Γυαλί» τὸ S/S IGOR μὲ φορτίον 11632μ³ ἐλαφρόπετρας.

Δωρεαί.

- Ἡ Παγκόσμιος Ἐνωσις Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπον Νισύρου αἰδεσιμώτατον Μιχαὴλ Σκουλλῆν 287 σάκκους σιταλεύρου πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἀπόρους τῆς νήσου.

- Κατόπιν προτάσεως τοῦ Δήμου, ἢ Ἐκκλ. Ἐπιτροπῇ Σπηλιανῆς, ἀπεφάσισε τὴν παραχώρησιν τῆς χρήσεως τοῦ εἰς θέσιν «Ἅγιος Ἰωάννης» κτηματός της, διὰ τὴν ἀθλήσιν τῶν νέων μας καὶ τὴν διάθεσιν δραχμῶν χιλίων διὰ τὴν ἀγορὰν σχολικῶν βιβλίων εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Γυμνασίου. Ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις ἐνέκρινεν ὁ Σεβασμιώτατος Ρόδου.

- Ὁ εἰς Η.Π. συμπατριώτης μας Ἰωάννης Μ. Καβαλιώτης ἀπέστειλεν εἰς τὸν Δήμαρχον 25

δολλάρια διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικήτα. Ὁ Δωρητὴς ἀπεδέχθη πρότασιν τοῦ Δημάρχου καὶ τοῦ Ἀρχ. Ἐπιτρόπου, ὅπως διατεθῇ τὸ ποσὸν διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ «Ἁγίου Ποτηρίου» τοῦ Ναοῦ καὶ προσεφέρθη ὅπως συμπληρώσῃ τὸ ποσόν.

ΝΙΣΥΡΟΣ. Κατὰ τὰς ἐκ Νισύρου πληροφορίας μας, ζωηρὰ ὑπῆρξεν ἡ θρησκευτικὴ καὶ πνευματικὴ κίνησις κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα. Οὕτω ἐκτὸς τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου καὶ τοῦ Γυμνασιακοῦ παραρτήματος, πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ἑορτὴ τῆς «Ποταμίτισσας» ἐπανηγυρίσθη καὶ ἐφέτος μὲ μεγάλην λαμπρότητα καὶ συμμετοχὴν τῶν πιστῶν. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας κ. Σταῦρος Ἱ. Κέντρης. Τὸ ἀπόγευμα ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Ζησιμπούλειον, ὁ χορὸς τῆς Κούπας. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι τὸ παλαιὸν ἔθιμον τοῦ «τραπεζιοῦ» ποῦ διεκόπη ἀπὸ καιροῦ, δὲν μπόρεσε νὰ ἐπαναληφθῇ. Αἱ δυσκολίαι ποῦ παρουσιάζονται εἶναι ὅτι ὑπάρχει πιθανότης νὰ μὴ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ ἔξοδα ποῦ ἀπαιτοῦνται καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχουν κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἀπόδομοι Νισύριοι, ὅπως τὸ καλοκαίρι, ἀλλὰ καὶ λόγῳ ἀντιδράσεως τῆς κοινῆς γνώμης ἐναντίον τῆς μεγάλης φορολογίας τῶν ἐσόδων τοῦ Ναοῦ. Λαμπρὰ ὑπῆρξεν ἐπίσης ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων. Τὸν Σταυρὸν ἀνέστυρεν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὁ Θεοφάνης Σ. Παυλάκης.

Ἀποκορύφωμα τῆς Θρησκευτικῆς κινήσεως, ὑπῆρξεν ἡ ἀφιξὶς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου, ἐκτελοῦντος τὴν ποιμαντορικὴν περιοδείαν του, τὴν 15ην Ἰανουαρίου. Αἱ ἀρχαί, οἱ κάτοικοι καὶ τὰ σχολεῖα, ἐπεφύλαξαν εἰς τὸν θρησκευτικὸν ἡγέτην των θερμότην ὑποδοχῆν. Τὸ ἑσπέρας τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐτέλεσε πανηγυρικὸν ἐσπερινὸν εἰς τὴν «Σπηλιανή» καὶ ἐπροχέρισεν εἰς ὑποδιάκονον τὸν Ἐμμανουὴλ Παπαντωνίου, ἐκ Λαέρμων τῆς Ρόδου. Τὴν ἐπομένην ἑλειτουργῆσεν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰς Πάλους, ὁπότε καὶ ἐχειροτόνησε τὸν ὑποδιάκονον εἰς Διάκονον. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἐπεσκέφθη τὰ σχολεῖα καὶ δι' ἐμπνευσμένου λόγου πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐξῆρε τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς

παιδείας ἀγαθὰ καὶ ἔδωκε πατρικὰς νουθεσίας. Ἐν συνεχείᾳ ἐχοροστάτησεν εἰς ἑσπερινὸν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν, κατὰμεστον ἀπὸ πιστοῦς καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον.

Τὴν 17ην Ἰανουαρίου ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὰ Νικεῖα, καθ' ἣν καὶ ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον τὸν διάκονον Νικόλαον Γερασίμου, τὸ δὲ ἀπόγευμα ἐτέλεσε τὸν ἑσπερινὸν εἰς τὸν Ἐμπορεῖον καὶ ἐκήρυξε τὸν Θεῖον λόγον.

Τὴν ἐπομένην 18ην Ἰανουαρίου, ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν Θεῖαν λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Ποταμίτισης. Κατ' αὐτὴν ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον τὸν ἱεροδιάκονον Δημήτριον Μαστρογιάννην, προσφωνήσας αὐτὸν καταλλήλως.

Τὴν 19ην Ἰανουαρίου ἐπεσκέφθη τὸν Δῆμον καὶ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας, τὸ δ' ἀπόγευμα ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸ προεδρεῖον τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως.

Τὴν 20ὴν Ἰανουαρίου καὶ μετὰ τὴν Θεῖαν λειτουργίαν εἰς τὴν Σπηλιανήν, προήδρευσε συνεδρίασεως τῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Σπηλιανῆς καὶ Ποταμίτισσης, ἐπιλύσας διάφορα ζητήματα αὐτῶν. Τὸ ἑσπέρας, ἐχοροστάτησεν εἰς τὸν ἑσπερινὸν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ ἁγίου Νικήτα, τὸ δ' ἑσπέρας τῆς ἐπομένης εἰς τὸν ἑσπερινὸν τῆς Ποταμίτισης.

Τὴν 22αν Ἰανουαρίου ἐτέλεσεν ἑσπερινὸν καὶ παράκλησιν εἰς τὴν Σπηλιανήν, τὴν δὲ ἐπομένην ἀνεχώρησεν διὰ σκάφους τῆς Θ.Ο.Α., προπεμφθεὶς παρὰ τῶν ἀρχῶν, τοῦ λαοῦ καὶ τῶν σχολείων.

Μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἐωρτάσθησαν ἐφέτος παρὰ τῶν σχολείων μας εἰς τὸ Ζησιμοπούλειον αἱ ἑορταὶ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ τῆς Μητέρας, τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου καὶ τὴν 2αν Φεβρουαρίου. Ὁμιλητὴς εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἑορτάς ἦτο ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γ. Παραρτήματος, καθηγητῆς τῆς Φιλολογίας κ. Νικόλαος Μεσημέρης μὲ θέματα «Διδάγματα ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν» καὶ «Ἡ θυσία τῆς Μητέρας», ὁ ὁποῖος καὶ ἐπέτυχε νὰ συναρπάσῃ κυριολεκτικῶς τὸ κατακλύσαν τὸ Θέατρον ἀκροατήριον καὶ νὰ προκαλέσῃ θύελλαν χειροκροτη-

μάτων καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Τὰ αὐτὰ χειροκροτήματα ἐπεφύλαξε τὸ ἀκροατήριον καὶ διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητρίας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀπήγγειλαν μονολόγους, διαλόγους καὶ ποιήματα καὶ ἔψαλαν διάφορα ἔθνικὰ ἄσματα καὶ τὸν Ἑθνικὸν Ὑμνον.

Οἱ παραστάντες συνεχάρησαν ἐπίσης Καθηγητὰς καὶ Διδασκάλους διὰ τὸ ἄρτιον πρόγραμμα τῶν ἑορτῶν καὶ τὴν ἄκρως ἐπιτυχή ἐκτέλεσίν του.

NEA YOPKH.- Τοῦ ἀνταποκριτοῦ μας.

Ὁ ἀδελφός μας Νικόλαος Τσουκαλᾶς, Πρόεδρος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἤνοιξε δικηγορικὸν γραφεῖον εἰς τὴν Διεύθυνσιν 170 Broadway Suite 1610-12, NEW YORK 18 N.Y. τηλέφωνον Cortlandt 7-6938. Συγχαίρομεν τὸν ἀγαπητὸν κ. Τσουκαλᾶν καὶ τοῦ εὐχόμεθα ἐπιτυχὴ σταδιοδρομίαν.

Οἱ νέοι μας Γεώργιος Π. Παντελίδης καὶ Δημήτριος Ν. Σκανδάλιος ἐκλήθησαν νὰ ὑπηρετήσουν τὴν θητείαν των εἰς τὸν στρατόν. Ἐπίσης ὁ νέος ἐμποροπλοίαρχος Γεώργιος Τριανταφύλλου, κατετάγη ὡς ἐβελοντὴς εἰς τὸ πολεμικὸν Ἀμερ. Ναυτικόν.

ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Τὴν 30ὴν Ἰαν., εἰς τὴν αἵθουσαν τελετῶν τοῦ Ἑλλ. Ἐκπαιδ. τοῦ Μπρόνξ, ἔλαβε χώραν ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, μὲ πλήρες ὅπως κάθε χρόνον πρόγραμμα Ἐθνικοῦ περιεχομένου. Ὁ συμπατριώτης μας Θεολόγος Ἀρχιμανδρίτης Αἰμ. Τσιρπανλῆς, ἐξεφώνησεν ἐμπνευσμένον ἐπικάϊρον λόγον, μεστὸν διδαγμάτων τοῦ ἔργου τῶν Μεγάλων Ἱεραρχῶν καὶ ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ συμπατριώτου μας ἐπίσης Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Νικολ. Χατζηδημητρίου, ἐξάρας τὴν αὐτοθυσίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τῆς Ἑθνικῆς μας γλώσσης καὶ τῶν ἰδανικῶν τῆς φυλῆς. Συγχαίρομεν τὸν ἀδελφόν μας Ν. Χατζηδημητρίου, ὁ ὁποῖος τιμᾷ τὸν Ἑλληνισμόν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα μας.

Δ ω ρ ε α ῖ .

— Ὁ κ. Χαράλαμπος Κοντονικολάου, προσέφερεν εἰς τὸν ἀνταποκριτὴν μας

ὕπὲρ τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικήτα καὶ εἰς μνήμην τοῦ Χριστοφῆ Ν. Χριστοφῆ δολλάρια 20, ἀντὶ στεφάνου. Ἡ ἐμπνευσμένη καὶ εὐγενικὴ χειρονομία τοῦ ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ μας, ἔκαμεν ἀρίστην ἐντύπωσιν μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας.

Ἀφίξεις.

– Ἀφίχθη ἐκ Νισύρου ὁ αἰδεσιμώτατος Γεώργιος Καμπανῆς μετὰ τῆς πρεσβυτέρας Ἄννας, προκειμένου νὰ ἀναλάβῃ καθήκοντα ἱερέως.

– Ἐπίσης ἀφίχθη ἀεροπορικῶς ὁ ἀδελφός Κων. Γενᾶς. Τοὺς καλωσορίζομεν.

Γάμοι.

– Τὴν 28 Δεκεμβρίου ἐτελέσθησαν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος οἱ γάμοι τῆς Εἰρήνης Γ. Χαρτοφύλη μετὰ τοῦ Νικολάου Βλάμη.

– Τὴν 4 Ἰανουαρίου καὶ εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Βαλτιμόρης, ἐνυμφεύθησαν οἱ Ἄννα Ἑμμ. Σταματιάδης καὶ Νικόλαος Κοτσάρης.

– Τὴν 11 Ἰανουαρίου ἐνυμφεύθησαν ἐπίσης οἱ Αἰκατερίνη Χριστοδούλου καὶ Ἰωάννης Γλυκῆς εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ PEPTH AMBOY.

– Εἰς PITTSBURG PEN. ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Εἰρήνης Γ. Χαρτοφύλη καὶ τοῦ Ἀγγέλου Ἀρσένη. Εἰς τὰ νέα μας ζεύγη εὐχόμεθα κάθε εὐτυχίαν.

Γεννήσεις.

Τὴν 7ην Ἰανουαρίου ἡ κ. Πολύμνια Νικήτα Γιαννιοῦ ἐγέννησεν ἀγοράκι. Εὐχόμεθα νὰ τοὺς ζήσῃ.

Θάνατοι.

– Τὴν 12ην Νοεμβρίου ἀπεβίωσε καὶ τὴν 15ην ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἀστορίας ὁ ἀδελφός μας Κωνστ. Ν. Κατελᾶνος.

– Τὴν 16ην Δεκεμβρίου ἀπεβίωσε καὶ ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἀστορίας ὁ Γεώργ. Τριαντ. Κουτσουμπάρης, σύζυγος τῆς Μαρίας Ἀντ. Χαρτοφύλη.

– Τὴν 6 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσεν ἡ Μαρία Λάσκαρη Πάππου, τὸ γένος Καραγεώργη, ἐκ Νικεῶν καὶ τὴν 9ην ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου.

– Τὴν 1ην Δεκεμβρίου ἀπεβίωσεν ὁ ἀδελφός μας Ἰάκωβος Κ. Φασουλαρῆς. Τὴν κηδεῖαν του παρηκολούθησεν ὁλόκληρος ἡ παροικία τοῦ Πικσκίλ.

– Ὁλως αἰφνιδίως ἀπεβίωσε τὴν 29ην Δεκεμβρίου ὁ ἀγαπητός μας Ἀδελφός Χριστοφάκης Ν. Χριστοφῆς. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐτελέσθη τὴν 2αν Ἰανουαρίου εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Ἁγίου Γερασίμου, προεξάρχοντος τοῦ Πανος. Ἀρχιμανδρίτου Αἰμιλίου Τσιρπανλῆ, ὅστις καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἐπικήδειον. Ἡ ὀργάνωσίς μας ἔχασεν ἓνα ἐκλεκτὸν μέλος τῆς, τὸ ὁποῖον διετέλεσε πολλάκις μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ Γεν. Γραμματεὺς αὐτῆς. Ὁλόκληρος ἡ Νισυριακὴ παροικία ἐθρήνησε τὸν πρόωρον χαμόν του καὶ πολλοὶ στέφανοι ἐκάλυψαν τὴν σορόν του. Ὁ ἀείμνηστος ἦτο καλὸς οἰκογενειάρχης καὶ Χριστιανός, διεκρίνετο διὰ τὴν εὐγένειαν καὶ πραότητα τοῦ χαρακτῆρος του καὶ τὰ φιλοπάτριδα αἰσθήματά του καὶ ἔχαιρεν ξεχωριστῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν μας.

Εἰς τοὺς οἰκείους ὄλων τῶν ἀποβιωσάντων ἀδελφῶν μας, ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ συλλυπητήριά μας.

Μνημόσυνα.

Εἰς μνήμην ἀποβιωσάντων ἀδελφῶν μας, ἐτελέσθησαν τὰ κατωτέρω μνημόσυνα:

– Τὴν 21)12)58 εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ ἁγ. Δημητρίου Ἀστορίας, εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Κ. Κατελάνου.

– Τὴν 11)1)59 εἰς τὸν Ἱ. Ν. τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Ἰακώβου Κ. Φασουλαρῆ.

– Τὴν 1)2)59, εἰς τὸν Ἱ. Ν. τοῦ Ἁγ. Δημητρίου Ἀστορίας εἰς μνήμην τῶν αἰοιδίμων Γεωργ. Ἀλ. Σαρρῆ καὶ Μιχαήλ Παντ. Σακελλαρίδη.

– Τὴν 8)2)59, εἰς τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω Ναὸν εἰς μνήμην τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Κουτσουμπάρη.

– Τὴν 15 Φεβρουαρίου καὶ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐτελέσθη μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς ἀειμνήστου Μαρίας Σκάρου.

Προβλέπεται ότι μελλοντικῶς θὰ ἐξάγονται 100-150.000 τόννοι. Κατὰ τὸν Καθηγητὴν κ. Βορεάδην ἡ κίσσηρις τῆς νηϊδὸς ταύτης ὑπολογίζεται εἰς 100.000.000 τόννους. Ἐκ τῶν παρατιθεμένων τούτων στοιχείων καταφαίνεται ἡ οἰκονομικὴ σημασία τοῦ προϊόντος τούτου διὰ τὴν Νίσυρον.

ΛΗΠΤΕΑ ΜΕΤΡΑ

Οἱ παλαιότεροι κάτοικοι τῆς Νισύρου διεκρίνοντο διὰ τὴν ἐργατικότητα, καρτερικότητα, φιλοπονίαν καὶ προσήλωσιν τῶν πρὸς τὴν γῆν. Τοῦτο μαρτυροῦσιν αἱ ἀξιόλογοι δενδροφυτεῖαι τῆς νήσου, ἡ ἐπιμελελημένη διαμόρφωσις τῶν ἐδαφῶν εἰς πεζοὺλες (τάβλες), οἱ ληνοὶ (πατητήρια), οἱ ἐγκατεσπαρμένοι ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς οἰκίσκοι, αἱ πεπαλαιωμένοι ὕδατοδεξαμεναὶ ὀμβρίων ὕδατων κ.λ.π.

Σήμερον αἱ συνθήκαι μετεβλήθησαν. Ἡ πίσις τοῦ ἰταλικοῦ ζυγοῦ ἠνάγκασε πολλοὺς κατοίκους τῆς νήσου νὰ ἐκπατρισθοῦν. Ἡ γεωργία καὶ λοιποὶ κλάδοι τῆς παραγωγῆς ἐστερήθησαν ἐργατικῶν χειρῶν. Οἱ ἐναπομείναντες εἰς τὴν πατρίαν γῆν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὰς ᾗξημένας ἀγροτικὰς ἐργασίας καὶ ἡ παραγωγή γενικῶς ἥρξατο φθίνουσα μέχρι τοῦ σημείου ὥστε σήμερον αὕτη νὰ μὴ ἐπαρκῇ διὰ τὴν ἀνθρωπίνως τοῦλάχιστον ὑποφερτὴν διαβίωσιν τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἔσωσε καὶ σώζει ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις. Σήμερον τὰ 50-60% τῶν κατοίκων εἶναι συνταξιούχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐνισχύονται ἀπὸ ἐμβάσματα συγγενῶν τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διαμενόντων (Ἀμερικὴ, Αὐστραλία κλπ.) Τὸ γεγονός δὲμως τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀμβλυνθῇ ἡ ἐφεσις τῶν κατοίκων διὰ ἐργασίας, νὰ στρέφονται οἱ περισσότεροι πρὸς ἄλλα μᾶλλον παρασιτικὰ ἐπαγγέλματα (22-25 καφενεῖα, 5 πανδοχεῖα κ.τ.τ.) καὶ νὰ προβάλλεται ὡς διακαὴς πόθος, ἰδίᾳ τῶν νέων, ἡ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μετανάστευσις.

Κατόπιν τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων φρονοῦμεν ὅτι σήμερον παρουσιάζεται δυσχερὴς ἡ βελτίωσις τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς νήσου. Μόνον ἡ οὐσιαστικὴ Κρατικὴ συμβολή, ἡ συνεχὴς προπαγάνδα καὶ καθοδήγησις καὶ πρὸ πάντων ἡ θέλησις τῶν κατοίκων θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὀδηγήσουν εἰς εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα. Μεταξὺ τῶν προτεινομένων μέτρων νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτο ἀπαραίτητος ἡ συνεχὴς παρουσία ἐν Νισύρῳ ἐνὸς Γεωπόνου νέου (διὰ νὰ περιτρέχῃ τὴν νήσον) καὶ πεπειραμένου (διὰ νὰ δίδῃ ὀρθὰς κατευθύνσεις καὶ ὀδηγίας) διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐνδεδειγμένου γεωργικοῦ προγράμματος. Μεταξὺ τῶν μέτρων ἅτινα θὰ ἔδει κατὰ τὴν γνώμην μας νὰ ληφθοῦν εἶναι καὶ τὰ κάτωθι:

1) Εἰσαγωγή τῶν λιπάνσεων, σχεδὸν ἀγνώστων μέχρι σήμερον, εἰς ὅλας τὰς καλλιέργειας.

2) Καταπολέμησις τῶν διαφόρων φυτονόσων, ἥτις σήμερον οὐδόλως ἐνεργεῖται.

3) Ἀλλαγὴ τῶν σπόρων καὶ δὴ τοῦ τοιοῦτου κριθῆς ὑπὸ τοιοῦτου Ἀθηναίδοις.

4) Προώθησις τῆς καλλιέργειας τῶν ὀσπρίων λόγῳ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν τοῦ ἐδάφους.

5) Καλλιέργεια κτηνοτροφικῶν φυτῶν καὶ δὴ ψυχανθῶν.

6) Κλαδεύματα τῶν δένδρων καὶ δὴ τῆς ἀμυγδαλιᾶς καὶ ἐληᾶς.

7) Ἐμβολιασμοὶ τῶν αὐτοφῶν δένδρων καὶ δὴ τῆς ἀβραμιθιάς καὶ γκορτσιᾶς.

8) Προώθησις τῆς δενδροκομίας διὰ τῆς περιποιήσεως τῶν ὑφισταμένων δένδρων καὶ φυτεύσεως νέων τοιοῦτων, καθότι αἱ οἰκολογικαὶ συνθήκαι εἶναι λίαν πρόσφοροι διὰ μίαν τοιαύτην προσπάθειαν, ὡς μαρτυρεῖ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν τῆς νήσου.

9) Ἡ εἰσαγωγή τοῦ οἰκοσίου χιακοῦ προβάτου καὶ σποραδικῶς ἀγελάδων μικτῆς ἀποδόσεως. Εἰδικῶς διὰ τὰς τελευταίας καὶ μερικῶς διὰ τὰ λοιπὰ κτήνη δέον νὰ κατανοηθῇ πλήρως ὑπὸ τῶν γεωργῶν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἔχουν ἱκανοποιητικὰ ἀποδόσεις ἄνευ βελτιώσεως τοῦ σιτηρεσίου τῶν.

10) Περιορισμὸς τῆς αἰγοτροφίας μόνον εἰς τὰς γύρωθεν νησίδας καὶ τοὺς πρινοσκεπεῖς βοσκοτόπους.

ΠΑΛΑΙΑ ΑΚΜΗ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό Μ. ΓΕΔΕΩΝ

Ἀναδημοσίευσis ἐκ τῆς «Φωνῆς τῆς Δωδεκανήσου»

(Ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτῆς ὅπως οἱ εἰδικώτεροι ἐπὶ ἐκάστου κλάδου παράσχωσιν ἡμῖν τὴν συνεργασίαν αὐτῶν, ἡ Διεύθυνσις τῆς «Φ.τ.Δ.» παρεκάλεσε σχετικῶς τὸν κ. Μ. Γεδεών, ἄνδρα ἐντρίβεστατον περὶ τὰ ἄλλα πολλὰ καὶ περὶ τὴν ἱστορίαν τὴν τε μεσαιωνικὴν καὶ τὴν νεωτέραν τῶν ἡμετέρων νήσων, διατελέσαντα δὲ ἐπὶ δεκαετηρίδας διευθυντὴν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», τοῦ Πατριαρχικοῦ ὀργάνου. Ὁ κ. Γεδεών ὑπέσχετο πρόθυμον τὴν πολύτιμον συνεργασίαν αὐτοῦ).

Τεμάχη χαρτίων παλαιῶν, ἀνάξια προσοχῆς ὑφ' ἐτέρων κρινόμενα καὶ διὰ τοῦτο παρρηπιτόμενα, ἀεῖποτε ἔκρινα χρησιμώτατα, καὶ σήμερον, κατόπιν τῆς ἐκδόσεως πολλῶν ἱστορικῶν μνημείων, ἰδιωτικῶν τε καὶ κοινῶν, θεωρῶ πρόσφορα πρὸς συμπλήρωσιν χασμάτων, μεγάλων ἢ μικρῶν, ἐν τῇ ἐθνικῇ ἱστορίᾳ, βιογραφίῶν, γεγονότων, ἀτυχημάτων. Ἐν καταλόγοις συνδρομητῶν, ἐν ὑποσημειώσεσι βιβλίων, ἐν καταστίχοις ἰδιωτικῶν ληψοδοσιῶν, ἐν βιβλίοις προσκυνητῶν, δύναται ν' ἀρυσθῇ ὁ φιλόπονος ἐρευνητὴς εἰδήσεις, σημασίαν ἐχούσας δευτερεύουσας καὶ τριτεύουσας, ἐνίοτε δὲ καὶ πρωτεύουσας ἐν ἑλλείψει πηγῶν αὐθεντικῶν. Ἐκ ταξιδιωτικοῦ καταστίχου καλογῆρων ἁγιοταφίτων, γραφέντος ἀπὸ τῶν μέσων σχεδὸν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΙΗ', ἐκλέγω ὅσα ἡδυνήθην νὰ κρίνω χρήσιμα διὰ τὸ παρελθὸν τῆς νήσου Νισύρου, ἐλπίζων νὰ κριθῶσι τοιαῦτα μέχρις εὐρέσεως σπουδαίων ἱστορικῶν μνημείων, μέχρις ἐκδόσεως τῶν ἀρχείων τοῦ ἡρωϊκοῦ τάγματος τῶν ἱποτῶν τῆς Ρόδου, οἵτινες ἄγνωστον εἶπερ ἡσχολήθησαν εἰς ἔρευναν οἰκογενειακῶν ἱστοριῶν καὶ μοναχικῶν πράξεων καὶ διαίτης, ἀπορρήτου τε καὶ ρητῆς.

Τὸ ταξιδιωτικόν τῶν ἁγιοταφίτων κατάστιχον φέρει τὸν ἀριθμὸν 548 τῆς ἁγιοταφικῆς ἐν Κωνσταντινοπόλει βιβλιοθήκης, ἐνέχει δὲ, καθὼς ἐννοεῖ πᾶς φιλομαθής, ὀνόματα χριστιανῶν ὀρθοδόξων, προσενεγκόντων ποσὰ τινα πρὸς μνημόσυνον ὀνομάτων ζώντων, ἢ τεθνεώτων· διακρίνει τις ἐν τῇ τῶν ὀνομάτων ἀπαριθμῇσι τοὺς προύχοντας, τοὺς ἄρχοντας ἐξ ὧν ἐλαμβάνοντο οἱ ἐπίτροποι τοῦ Παναγίου Τάφου, λαϊκοί, ἐργαζόμενοι, ἔργοις τε καὶ λόγοις, ὑπὲρ ὑλικῶν κυρίως συμφερόντων τοῦ θεοβαδίστου τούτου προσκυνήματος.

Δυστυχῶς, ἡ παλαιότερα μαρτυρία περὶ νισυριακῶν οἰκογενειῶν ἀνατρέχει εἰς τὸ 1674, καὶ περιορίζεται, καθ' ἃπερ ἡρύσθην, εἰς δύο χωρία τῆς Νισύρου, καὶ περὶ μεταγράφῳ ὅσα ἐνόμισα προτιμότερα τῶν ἄλλων ὀνόματα.

Ἔχουσι δ' οὕτω ταῦτα:

«α, χοδ' εἰς τὸν Ἑπορίον» = Ἑμπορίον δηλ.

11) Κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῶν ὁμβρίων ὑδάτων καὶ ποτιστρῶν δι' ὕδρευσιν τῶν ζώων.

12) Προστασία τῆς τιμῆς τῶν γ. προϊόντων καὶ διὰ τῶν ἀμυγδάλων. Αἱ σημεριναὶ τιμαὶ τῶν εἶναι ἐξευτελιστικά.

13) Συσπείρωσις τῶν γεωργῶν περὶ τὸν Γ.Π. Συν)σμὸν Μανδρακίου, ὥστε οὗτος νὰ ἀποτελέσῃ ζῶντα ὀργανισμὸν καὶ οὐχὶ ἀδρανοῦν νομικὸν πρόσωπον.

14) Οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις τοῦ Κράτους (λ.χ. δωρεὰν χορήγησις δενδρυλλίων, ἐπιδόσεις φυτευομένων δένδρων κ.λ.π.), τῆς ΑΤΕ (μακροπρόθεσμα δάνεια), Συλλόγων (δωρεαὶ ψεκαστήρων, θειωτήρων, κλαδευτικῶν ἐργαλείων κ.λ.π.) καὶ

15) τέλος ἱδρυσις ἀγροτικῶν ἰατρειῶν ἢ ὑγειονομικοῦ σταθμοῦ ἐν Μανδρακίῳ διὰ τὴν προστασίαν τῆς ὑγείας τῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν καὶ τὴν δωρεὰν ἱατροφαρμακευτικὴν περίθαλψιν.

Διὰ τῶν μέτρων τούτων φρονοῦμεν ὅτι θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ βελτίωσις τῶν οἰκονομικῶν τῆς νήσου καὶ ἡ ἐξαφάνισις ἢ ἐλάττωσις τοῦ μεταναστευτικοῦ ρεύματος πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅπως καταστῇ αὕτη πλουσία καὶ παραγωγικὴ ὥς ἦτο καὶ κατὰ τὸ παρελθόν.

ΔΗΜ. ΚΟΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

«† Ἐπίτροπος τοῦ Ἀγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου Διαμαντῆς, ὁ πατήρ τοῦ Ἀντωνίου ἀναγνώστης, καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Καλή, καὶ ἡ γυνὴ Μαρία, καὶ Ἄννα, πρόθεσιν. ὁ Ροδίτης. ἔδωσε μία βαρέλα κρασί» = τοῦτο δι' ἄλλης χειρός.

«† Νικήτας ἱερεὺς καὶ Πρὸεδρος τοῦ Κάστρου, καὶ ἡ πρεσβυτέρα Διασηνοῦ· ὁ πατήρ Νικόλαος, καὶ ἡ μήτηρ Σοφία, καὶ τὰ τέκνα Μαρία, Ἄννα, καὶ Νικόλαου· πρόθεσιν. Ἔδωσε μία βαρέλα κρασί» = δι' ἄλλης χειρός ἐτοῦτο.

Εἰς τὸν Ἐμποριὸν ἀναφέρονται ἐπώνυμα Κατρά, Κρητικοῦ, Ροδίτου, Κωνσταντᾶ, Κατζήλη, Ἀκονάκη, Πυρόνη, Φλουρή, Τζακάρη, Χαρουκόπου, Χλωροῦ.

«α, χοδ', Μανδράκι.

† Ἐπίτροπος τοῦ Ἀγίου Τάφου Νικόλαος ἱερεὺς, καὶ ἡ πρεσβυτέρα αὐτοῦ Εὐφροσύνη, καὶ ὁ πατήρ Νικήτας ἱερεὺς ὁ σακελλάριος, καὶ ἡ πρεσβυτέρα Ἄννα πρόθεσιν.

† Καλλινίκη μοναχή, καὶ ὁ πατήρ Κωνσταντῆς ἱερεὺς, καὶ ἡ μήτηρ Μαρία πρεσβυτέρα, καὶ ἡ γερόντισσά της Θεοκλήτη μοναχή, πρόθεσιν. Χρέος = δηλ. χρεωστεῖ.

† Καλλινίκη μοναχή, καὶ ὁ πατήρ Νικόλαος ἱερεὺς, καὶ ἡ μήτηρ Μαρία πρεσβυτέρα· Μεθοδίου ἱερομονάχου.

† Νικόλαος ἱερεὺς τοῦ παπᾶ Ὁρφانوῦ, καὶ ἡ πρεσβυτέρα Μαρία τοῦ παπᾶ Νικήτα τοῦ Μακρῆ, καὶ ἡ ἀδελφή της Καλή, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Κύριλλος ἀρχιερεὺς, ὁ παρὼν Σερρών.

† Ὁ Πρὸεδρος τοῦ Μανδρακίου ὁ κύρ Φραντζῆς ἔδωσεν κρασί βαρέλα μισή· ἡ γυνὴ Μαρία· Γεωργίου καὶ Κωνσταντῆς».

Ἀναφέρονται εἰς τὸ Μανδράκιον ἐπώνυμα Γιάκουμου, Γιαννᾶ, Κατελάνου, Κονταρή, Μπουτέρου, Χριστιανοῦ, λαϊκῶν βεβαίως· ὑποκειμένον δὲ λόγου περὶ κληρικῶν ἀναφέρω ἀναφερόμενον τῷ 1722 γέροντα Ἀβέρκιον «καθήμενον στοὶ ρημοκλήσι τοῦ Ἀγίου Ὁνοφρίου· συγχρόνως σημειοῦνται, χωρὶς σημειώσεως τόπου, ἐν ᾧ κατηλύζοντο, Δανιὴλ καὶ Ἰακώβ ἱερομόναχοι. Προηγουμένως ὁμως ἀναγράφεται τῇ 27 Ἰουλίου 1674 «Ὁ καθηγούμενος τῆς Παναγίας εἰς τὸ Μανδράκι, μέσα εἰς τὸ Κάστρον, Μεθόδιος ἱερομόναχος. καὶ ὁ πατήρ Νικόλαος ἱερεὺς, καὶ ἡ μήτηρ Μαρία Πρεσβυτέρα, ἔδωσεν ἀσλανία τρία, καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν πρόθεσιν». Εἶχε λοιπὸν μονὴν ἀνδρείαν ἡ Νίσυρος πρὸ πενήντα καὶ διακοσίων ἐτῶν, εἶχε καὶ ἐρημητήριον· ἀλλ' ἡ μνεῖα συγχρόνως δύο ἐν Μανδρακίῳ μοναχῶν Καλλινικῶν καὶ γεροντίσσης Θεοκλήτης (Θεοκλυτοῦς;) παρεμφαίνει πιθανῶς καὶ γυναικείας μονῆς ὑπαρξιν κατὰ τὸν χρόνον = 1674 δηλαδὴ.

Τὴν ὑπαρξιν μονῆς ἀνδρείας «Παναγίας Σπηλιανῆς» ἐγίνωσκον ἀπὸ τινων νισυριακῶν γραμμάτων, ὅπου σφραγὶς ὑπάρχει τετυπωμένη, φέρουσα μὲν. ἔτος 160, δηλὰ γε δὴ 1600, ἀντὶ δὲ τοῦ τῆς μονῆς ὀνόματος, τὰς λέξεις «Παναγία Σπηλιανὴ ἡ Νίσυρία (;) πρόσδεξαι δεήσεις τῶν σῶν δούλων», ὑπενθυμιζούσας τὰ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν μολυβδοβούλλων «Θεοτόκε βοήθει τῷ δούλῳ σου» κλπ. Περιττὸν εἰπεῖν ὅτι αἱ ἐν τῇ σφραγίδι λέξεις ἀνορθογραφώταται, καὶ αἱ ὑπογραφαί, τοῦλάχιστον πέντε, ἐξ ἐγγράφων ἀποκειμένων παρ' ἐμοὶ (1738—1807). Ἐξ αὐτῶν μανθάνω ἡγουμένους Παναγίας καὶ ἐπιτρόπους τοῦ μητροπολίτου Ῥόδου Μεθόδιον ἱερομόναχον 1767, καὶ Νικόδημον ἱερμν. 1807, τῶν λοιπῶν ἡγουμένων ὑπογραφόντων τὴν ιδιότητα αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τὸ ὄνομα.

Λεπτομερῶς φέρονται τὰ κατὰ Κύριλλον Σερρῶν μητροπολίτην, οὗ πρὸ τινων ἐτῶν ἡ πατρὶς ἐγένετο γνωστὴ διὰ τοῦ μακαρίτου Λαμπάκη, ἐν «Δελτίῳ Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας» (τόμου Ε' σελ. 50), ὅπου βλέπομεν, ὅτι ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἑταιρίας ἐσώζετο ποιμαντικὴ ράβδος, χρόνον κατασκευῆς φέρουσα τὸ ἔτος 1665. Πρὸ τοῦ Λαμπράκη (Γεωργίου) Φιλόθεος ὁ κατὰ κόσμον Βρυέννιος, Σερρῶν πρὶν μητροπολίτης (1875—77), εἶτα δὲ Νικομηδεῖας (- 1910) ὥρισεν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κωδίκων τῆς μητροπόλεως χρόνον ἱερατείας ἐν Σέρραις τοῦ Κυρίλλου τὰ ἔτη 1650—1678 (Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς τοῦ 1879 (ἐν ΚΠόλει) σελ. 389). Ἐκ τοῦ ταξειδιωτικοῦ ἀγιοταφίτικοῦ καταστίχου μανθάνομεν, ὅτι ὁ Κύριλλος ὁ κατὰ κόσμον Μακρῆς ἦν ἐκ

ΑΠ' Ο,ΤΙ ΘΥΜΑΜΑΙ

Στις 8 Σεπτεμβρίου, έορτή τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, γιορτάζει ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῆς Νισύρου ἢ Ποταμίτισσα, πὺν τὸ ὄνομά της τὸ ὀφείλει στὴ τοποθεσία ὅπου βρίσκεται. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ γίνεται μόνον θρησκευτικὴ τελετὴ. Τὸ πανηγύρι ἔχει μετατεθῆ στις 26 Δεκεμβρίου πὺν γιορτάζεται ἡ Σύναξις τῆς Θεοτόκου. Ἡ μετάθεσις τοῦ πανηγυριοῦ ἔχω τὴ γνώμη πὺς ἔγινε γιὰ νὰ μὴ εἶναι τόσο κοντὰ μὲ τὸ μεγάλο πανηγύρι τῆς Σηπλιανῆς, 15 Αὐγούστου, καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὅλοι οἱ ἔμποροι τῆς Νισύρου ἔλειπαν στὴ Σμύρνη. Οἱ παλαιότεροι ξεύρουν τὸ λόγο, ὅχι ὅμως καὶ οἱ νεώτεροι. Πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον ὁ Πειραιᾶς ἦτο τέλεια ἄγνωστος στὴ Δωδεκάνησον. Τὴ θέσι πὺν ἔχει σήμερα ὁ Πειραιᾶς, τὴν εἶχε τότε ἡ Σμύρνη. Ἀπὸ τὸ λιμάνι τῆς Σμύρνης ἐγένετο ὅλη ἡ ἐπιβατικὴ κίνησις τῆς Δωδεκανήσου, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ της οἱ προμήθειες γιὰ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ ἐμπορίου. Ἡ συγκοινωνία Σμύρνης—Δωδεκανήσου ἦτο πολὺν τακτικὴ καὶ ἐξυπηρετεῖτο ἀπὸ δύο ἀτμοπλοῖες, τοῦ Πανταλέοντος καὶ τοῦ Χατζῆ-Δαοῦτ, πὺν ὅχι μόνον δὲν ἐπεχορηγοῦντο ἀπὸ πουθενά, ἀλλὰ εἶχαν καὶ μεταξύ των ἄγριο συναγωνισμόν. Τόσος ἦτο ὁ μεταξύ των συναγωνισμός, ὥστε ὅταν ὁ Πανταλέων ἔκαμε τὸ εἰσιτήριον Σμύρνης—Νισύρου ἕνα καρτάκι, δηλ. 1)4 τοῦ μετζιτιέ, ὁ Χατζῆ-Δαοῦτ γιὰ νὰ μὴ τὸ ἐξευτελίσει περισσότερον, τὸ διετήρησε στὴν ἴδια τιμὴ, προσέφερε ὅμως καὶ ἕνα πιάτο πιλάφι δωρεάν.

Οἱ ἔμποροι λοιπὸν τῆς Νισύρου κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου ἐπήγαιναν στὴ Σμύρνη, ὅπου ἐφρόντιζον νὰ προμηθευτοῦν ὅλα τὰ εἶδη τῶν μαγαζιῶν των γιὰ ἕνα χρόνον. Ἀπὸ τὰ διάφορα ψιλικά μέχρι τὰ ἀκριβώτερα ὑφάσματα. Ὁ γυρισμός των στὴ Νίσυρον ἔπαιρνε ὄψη ἐορταστικῆ. Μὲ πολλοὺς κόπους, γιὰ τὸν δὲν ὑπῆρχαν τὰ κατάλληλα μηχανικὰ μέσα, ἐξεφορτώνοντο τὰ μεγάλα κιβώτια πὺν περιεῖχαν τὰ ὑφάσματα, τὴ μονοφατούρα ὅπως τὴν ἔλεγαν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταφερθοῦν ἀτόφια στὰ μαγαζιά των, τὰ ἀνοίγαν στὸ λιμάνι καὶ τὰ μετέφεραν λίγα λίγα. Ὅλα τὰ κορίτσια καὶ τὰ ἀγόρια ἐτρέχαμε νὰ μεταφέρωμε τὰ τόπια μὲ χαρὰ καὶ προθυμία, δίνοντας ἔτσι ἕνα ἐορταστικὸν χρῶμα στὴ μεταφορὰ αὐτὴ.

Ἐβλεπε κανένας στρατιὰ ὁλόκληρη ἀπὸ κορίτσια καὶ ἀγόρια φορτωμένα μὲ ἕνα ἢ δύο τόπια τὸ καθένα, πὺν μὲ γέλια καὶ πειράγματα. Ἀ μεταφέραμε στὰ μαγαζιά. Καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ δουλειὰ ἐγένετο χωρὶς καμμιὰ ἀμοιβή, οὔτε ἀξίωση γιὰ τέτοιο. Οἱ ἔμποροι ὅμως ἐφρόντιζαν καὶ ἔφερναν ἀπὸ τὴ Σμύρνη λουκούμια καὶ ἄλλα γλυκὰ (χαζαρικά) μὲ τὰ ὁποῖα μᾶς ἐφίλευαν. Τὰ κορίτσια ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γλυκὰ ἔπαιρναν καὶ

Μανδρακίου, υἱὸς ἱερέως Νικήτα, ἀδελφὰς ἔχων Μαρίαν, ἱερέως σύζυγον, καὶ Καλλίοπην, ἐγγράψασαν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίλλου ἐν τοῖς μνημονευομένοις ἐν Ἀγίῳ Τάφῳ.

Πιστεύω ὅτι τὴν ὕλικὴν εὐμάρειαν τόπου τινός, σχετικῶς ἐρμηνευομένην διὰ τοὺς τότε παγγαλέποτις καιροὺς, ἀποδεικνύουσι ναοὶ τε καὶ μοναὶ, βεβαίως ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν διατηρούμεναι, καὶ προδύκνουν καὶ «πρωτογέρων» ὑπαρξίς, καὶ διατριβὴ πολυχρόνιος ἐπιτρόπων τοῦ Παναγίου Τάφου, χρηματικὰς ὑπὲρ αὐτοῦ λογίας εἰσπραττόντων. Ἐὰν δὲ βλέπωμεν νήσους ἐτέρας στερουμένας «ἐπιτρόπων» τοιούτων, πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶχε τινα σχετικὴν εὐμάρειαν ἡ Νίσυρος, ἴσως ἐκ τοῦ ἐμπορίου τοῦ οἴνου, ἐξ οὗ καὶ δωρεὰν ἔδιδε «βαρέλας» εἰς τὸν Ἀγίον Τάφον. Βεβαίως σώζονται γράμματά τινα, ἰδιωτικά τε καὶ κοινά, καὶ τούτων ἡ μελέτη ἐπιβάλλεται τοῖς ἐν Νισύρῳ, ἀπαιτούσις οὔτε τίτλους, οὔτε πτυχία πηχιαῖα, ἀλλὰ φιλοπονίαν καὶ φιλοπατίαν.

Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος
ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΛΕΩΝ

Ὑπομνηματογράφος τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων

Ἀθήναι, 25 Νοεμβρίου 1922.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΝΙΚΗΤΑ ΚΟΥΜΕΝΤΟΥ

(Συνέχεια εκ του 23ου τεύχους και τέλος)

Φεβρουάριος 1945

Μιά από τις πιο φοβερές επιδρομές των Γερμανών στη Νίσυρο που είχε αρκετές συνέπειες για την όλη έκβαση του αγώνα ήταν η επιδρομή της 11ης Φεβρουαρίου 1945. Η επιδρομή αυτή καλά οργανωμένη άπετελείτο από 38 Γερμανούς άριστα εξοπλισμένους. Στις τέσσερις το πρωί προσωρμίσθησαν με μία βενζινακάτο, εξοπλισμένη σαν άστακός, στην τοποθεσία Λυές, και αφού έστειλαν άνιχνευτάς μέσα στους Πάλους παρέλαβαν μερικούς κατοίκους του χωριού αυτού και τους βοήθησαν στη μεταφορά του πλοίου των μέσα στο λιμάνι των Πάλων. Ένθ συνέβαιναν όλα αυτά, μέλη της πολιτοφυλακής έτρεξαν στο Μανδράκι νύχτα και είδοποίησαν τον ύπολοχαγόν Αιμίλιον Μεταξά. Η πολιτοφυλακή δέν ήρκεσθη μόνον σ' αυτό, αλλά έθεσε υπό παρακολούθηση κάθε κίνηση των Γερμανών και συνεχώς κατέφθαναν στη βάση των Ίερολοχιτών νέες συμπληρωματικές πληροφορίες. Ως πρώτο μέτρο ελήφθη η εξασφάλιση του άσυρμάτου ό όποιος με τον Άξιωματικό των διαβιβάσεων Άνθυπολοχαγό Έμμανουήλ Βέη έτοποθετήθη σε άσφαλή τοποθεσία μέσα σε μιá σπηλιά στην έξοχική περιοχή «Καπριάνου». Η έλλειψη τηλεφώνου ήνάγκασε την ομάδα Ίερολοχιτών της Νισύρου νά χρησιμοποιήσουν πανάρχαια μέθοδο μετάδόσεων των κινήσεων του έχθρου. Η ομάδα των Ίερολοχιτών με όλίγους έντοπίους κατέλαβε τά Β.Δ. ύψώματα που έδέσποζον της περιοχής των Πάλων με άντικειμενικό σκοπό την παρεμπόδιση των κινήσεων του έχθρου προς τό χωρίον Έμπορειό. Έπειδή όμως παρίστατο ανάγκη έπικοινωνίας του Άρχηγού προς τό κέντρο διαβιβάσεων, έτοποθετήθησαν νέοι της πολιτοφυλακής κατά 500 - 700 μέτρα άποσταση μεταξύ των άπο την περιοχή των Πάλων μέχρι του «Καπριάνου» και έτσι διά «ζώσης φωνής» άπο άτομο σε άτομο μέσα σε είκοσι λεπτά τό πολύ έφθαναν οί πληροφορίες του έπί κεφαλής άξιωματικού Μεταξά πλήρεις μέχρι του άξιωματικού διαβιβάσεων Βέη. Μ' αυτό τον τρόπον όχι μόνον ένημερώνετο ή βάση της Σύμης περί της παρουσίας του έχθρου εις Νίσυρον, αλλά διεβιβάζετο και κάθε λεπτομέρεια των κινήσεων του.

Τό «Ναυαρίνον» που έγκαιρώς είδοποιήθηκε εύρίσκετο άπασχολημένο σε άλλες επιχειρήσεις, γι' αυτό είδοποιήθηκε ένα άλλο Άγγλικό άντιτορπιλικό και στις 10 τό πρωί, 11-2-45, πλησιάζει τη Νίσυρο και καλεϊ τον έχθρό διά σημάτων εις παράδοση. Ό έχθρός όμως άντι νά παραδοθή έγκαταλείπει τό πολεμικό του πλοίο μέσα στο λιμάνι των Πάλων και όχυροΰται πίσω άπό τά σπίτια των χωρικών. Μετά άπό μιá ώρα —στις 11— καταφθάνει και δεύτερο Άγγλικό άντιτορπιλικό και κατόπιν άνταλλαγής σκέψεων έπί της προτάσεως της ομάδος των Ίερολοχιτών και των Προκρίτων περί άποβιβάσεως ναυτικών άγηνμάτων προς αίχμαλώτιση των έχθρικών δυνάμεων, λαμβάνεται μιá άνάλογη άπόφαση την όποιαν όμως δέν έγκρίνει τό Άρχη-

χρωματιστές κορδέλες, με τις όποιες ήσαν δεμένα τά τόπια, και τις έχρειάζοντο νά δένουν τις πλεξούδες των μαλλιών των.

Η θρησκευτική τελετή έγίνετο με κάθε δυνατή μεγαλοπρέπεια. Την παραμονή έψάλλετο μέγας κατανυκτικός έσπερινός, την δέ ήμέρα της έορτής μεγαλόπρεπη πανηγυρική λειτουργία. Στο μέσο της λειτουργίας έγίνετο ή περιφορά της εικόνας γύρω άπό τό ναό και έψάλλετο ή άκολουθία της άρτοκλασίας στο προαΰλιο. Άκολουθοΰσε ή μεγάλη δέησης και ή τιμητική τοποθέτηση της εικόνας στη θέση της.

Και ή λειτουργία έσυνεχιζέτο με την ίδια πάντα μεγαλοπρέπεια. Χρόνια πολλά με γύρισε πίσω ή σημερινή μου θύμηση. Χρόνια καλά. Χρόνια νοσταλγικά. Εϋχομαι νά συμβή τό ίδιο και σ' αυτούς που θά με διαβάσουν.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

γειον τῆς Σύμης καὶ διατάσσεται ἡ καταστροφή διὰ βομβαρδισμοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ πλωτοῦ μέσου. Κατὰ τὸ μεσημέρι μετὰ ἀπὸ ἓνα ἔντονο καὶ συνεχῆ βομβαρδισμό ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλικῶν πολεμικῶν καταστρέφεται τὸ ἐχθρικό πλοῖο καὶ βουλιάζει μέσα στὸ λιμάνι τῶν Πάλων. Οἱ Γερμανοὶ ὁμως πολὺ περισσότεροι ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν Ἱερολοχιτῶν παρέμειναν μέχρι τὸ βράδυ σὲ καλὲς ἀχυρωμένες θέσεις. Κατόπιν τοὺς βοήθησε ἡ νύχτα καὶ μόρρεσαν νὰ φθάσουν στὸ χωριὸ Ἐμπορειὸς ὅπου καὶ ἦτο ὁ προορισμός τους ν' ἀρπάξουν ζῶα καὶ ὅ,τι ἄλλο εὕρισκαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἐμπορειοῦ.

Ἔτσι οἱ Γερμανοὶ ἀφοῦ ἀντελήφθησαν πῶς ἡ φρουρὰ τῆς Νισύρου ἦτο μικρὴ κατάρθρωσαν νὰ διαφύγουν εἰς τὸν Ἐμπορειό. Μιὰ ὁμάδα ἀπ' αὐτοὺς ἡ πιὸ μεγάλη, κλείσθηκε στὸ κεντρικὸ καφενεῖο τοῦ χωριοῦ περιμένοντας νὰ ξημερώσῃ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ προβοῦν στὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιδρομῆς των. Μιὰ ἄλλη ὁμάδα περιορίσθηκε σ' ἓνα σιδηρουργεῖο στὴν ἄλλῃ ἄκρῃ τοῦ χωριοῦ ἀπ' ὅπου μποροῦσαν νὰ ἐλέγχουν τοὺς δρόμους οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὸ Μανδράκι κατέληγαν στὸν Ἐμπορειό. Τὰ σήματα ποὺ ἐστέλλοντο στὴ Σύμη ἐπεισαν τὸ Συμμαχικὸ Ἀρχηγεῖο ὅτι ὤφειλε νὰ δράσῃ ἀποτελεσματικά. Στις 9 τὸ βράδυ ἐφθασε ἓνα σῆμα διὰ τοῦ ὁποίου ἀνηγγέλλετο ὅτι «περὶ δεκάτην νυκτερινὴν ἀποβιβάζονται δυνάμεις Ἱεροῦ Λόχου ὑπὸ ἀρχηγίαν Συνταγματάρχου Τριανταφυλλίδη». Οἱ δυνάμεις αὐτὲς ἀπεβιβάσθησαν πράγματι στις 10 τὸ βράδυ καὶ με ὁδηγοὺς Νισύριους ἐφθασαν περὶ τὰ μεσάνυχτα ἔξω ἀπὸ τὸν Ἐμπορειὸ καὶ ἄρχισαν νὰ καταλαμβάνουν τὰ γύρω ὑψώματα εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ διαφύγῃ κανένας. Πρῶτο μέλημα τῆς ἀρχηγίας τῶν Ἱερολοχιτῶν ἦταν ἡ ἀνίχνευση τῆς ὅλης περιοχῆς τοῦ Ἐμπορειοῦ καὶ τῆς ἀκριβοῦς θέσεως τῶν Γερμανῶν. Τὶς πρῶινές ὥρες ἐπέστρεψαν οἱ ἀνιχνευταὶ καὶ καθώρισαν τὶς θέσεις τοῦ ἐχθροῦ. Σαράντα περίπου μέτρα Ἀνατολικά τοῦ Καφενεῖου ὅπου εὕρισκοντο οἱ Γερμανοὶ στὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ πρὸς τὰ Νικιά ὑπῆρχε τοποθετημένος Γερμανὸς σκοπός. Ὁ σκοπὸς συλλαμβάνεται ἀφοπλίζεται καὶ σύρεται ἔξω ἀπὸ τὸ χωριὸ με μεγάλη προσοχή. Ὁ Ἀγγλος Ἀξιωματικὸς ποὺ εὕρισκετο ἀνάμεσα στοὺς Ἱερολοχιτεὺς συνιστᾷ ψυχραιμία καὶ τὴν ἀποφυγὴ ὅσο τὸ δυνατό περισσοτέρων θανάτων τοῦ ἐχθροῦ. Οἱ Ἱερολοχιτεὺς με τὴ βοήθεια τῶν χωρικῶν ἀθόρυθα μπῆκαν στὸ χωριὸ καὶ κατέλαβαν ἐπὶκαιρὲς θέσεις στὰ παράθυρα καὶ τὶς ταράτσες τῶν σπιτιῶν καθὼς καὶ στὸ καμπαναριὸ τῆς Ἐκκλησιᾶς. Στις 5.50' ἀκριβῶς κατόπιν σήματος ἐκλήθησαν νὰ παραδοθῶν, ἀλλ' ἠρνήθησαν καὶ τότε οἱ Ἱερολοχιτεὺς εὐρέτησαν στὴν ἀνάγκη νὰ ἀνοίξουν πῦρ ἐναντίον τοῦ Καφενεῖου μέσα στὸ ὁποῖον εὕρισκοντο κλεισμένοι οἱ Γερμανοί. Στὸ ἄκουσμα τῶν πρώτων πυροβολισμῶν ἡ ὁμάδα τοῦ Σιδηρουργεῖου εἶχε βγῆ με σκοπὸ νὰ καταλάβῃ τὴ «Βίγλα» ἓνα βραχῶδες ἐκ φύσεως ὄχυρὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἐδέσποζε σ' ὁλόκληρο τὸ χωριὸ καὶ μποροῦσε συγχρόνως νὰ ἐλέγχῃ ὅλες τὶς διαβάσεις καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ μονοπάτια ποὺ ὁδηγοῦσαν πρὸς τὸ κέντρο τοῦ νησιοῦ. Ἡ κίνησις ὁμως αὐτὴ τῶν Γερμανῶν ἐγίνε ἀντιληπτὴ ἀπὸ τοὺς Ἱερολοχιτεὺς ποὺ κατεῖχαν τὴ «Κάφκα» καὶ τὸ ἀπέναντι τοῦ χωριοῦ βουνὸ «Μάλι», οἱ ὁποῖοι με ὅλους ἐξηνάγκασαν αὐτοὺς νὰ κρυφθῶν σὲ μιὰ χαμηλὴ σπηλιά, ποὺ ἡ εἰσοδὸς τῆς ἐπροστατεῦτο ἀπὸ μεγάλους βράχους. Μιὰ ὁμάδα Ἱερολοχιτῶν πλησιάζει τὴ σπηλιά καὶ ἐξαναγκάζει τοὺς Γερμανοὺς εἰς παράδοσιν. Δύο ὁμως ἀπ' αὐτοὺς εἶχαν διαφύγει, τράβηξαν γιὰ τὴν παραλία, πῆραν μιὰ βάρκα καὶ ἐξήτησαν νὰ σωθῶν διὰ τῆς φυγῆς. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα οἱ Γερμανοὶ ποὺ εὕρισκοντο στὸ Καφενεῖο ἐπιέζοντο ἀπὸ τὶς Ἑλληνικὲς δυνάμεις ὥσπου τελικὰ ἀναγκάστηκαν νὰ παραδοθῶν με 6 νεκροὺς καὶ 11 τραυματίες. Ἡ τόλμη τοῦ ὑπολοχαγοῦ Εὐαγγέλου Χ' Εὐαγγέλου ἐγίνε ἀφορμὴ νὰ ὑπάρξῃ τὸ μοναδικὸ θῦμα ἐκ μέρους τῶν Ἱερολοχιτῶν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης οἱ Ἱερολοχιτεὺς κατέβηκαν στὸ χωριὸ Πάλους ὅπου τοὺς ἀνέμεναν τὰ πλοῖα πρὸς ἐπιβίβαση. Τὰ πρῶτα τμήματα ἐγίναν δεκτὰ με ἐνθουσιασμό ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ λαὸ τοῦ Μανδρακίου, ὅπου εἶχαν καταφύγει γιὰ νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίαις τους σὲ ἐνδεχόμενὴ ἀνάγκη. Στους στρατιῶτες καὶ ἀξιωματικούς προσεφέρθησαν ὅ,τι ὁ πόλεμος καὶ ἡ πείνα ἄφησε στους χωρικοὺς. Σῦκα, ἀμύδαλα, αὐγὰ καὶ λουκάνικα με κρασί καὶ κουκουζίνα (σοῦμα).

“Όταν έμαζεύτηκαν όλα τὰ τμήματα τῶν Ἱερολοχιτῶν στοὺς Πάλους καὶ ἦσαν έτοιμα νὰ ἐπιβιβαστοῦν παρουσιάστηκε μιὰ Ἐπιτροπὴ στὸν Συνταγματάρχη Τριανταφυλλίδη καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοὺς παραχωρήσῃ τὸν νεκρὸν ὑπολοχαγὸν Εὐάγγελον Χ’ Εὐαγγέλου πρὸς ἐνταφιασμό.

Ἄν καὶ εἶχε ληφθῇ ἀπόφαση νὰ μεταφερθῇ εἰς Σύμην τὸ πτώμα τοῦ Ἑλληνα Ἀξιωματικοῦ ὁ Τριανταφυλλίδης συγκατένευσε καὶ δέχτηκε τὴν πρόταση τῆς ἐπιτροπῆς μὲ μιὰ συγκινητικὴ σύσταση. «... Νὰ μοῦ τὸν περιποιηθῆτε γιατί ὁ Εὐάγγελος ἦταν τὸ καλύτερό μου παλληκάρι...».

Ὑστερα ἀπὸ τὴ συγκατέθεση αὐτῇ τοῦ Συνταγματάρχη ὁ στρατὸς ἤρχισε νὰ ἐπιβιβάζεται τῶν πλοίων πρὸς ἀναχώρηση καὶ τὸν συνώδευαν οἱ ζητωκραυγές καὶ ἐπευφημίες τῶν Νησιωτῶν.

Ἐνα ἱερὸν καθῆκον ἔμενε νὰ ἐκτελέσουν οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου, τὴν ἐκπλήρωση τῆς ὑποσχέσεως ποὺ ἔδωσε πρὸς τὸν Συνταγματάρχη τὴ λαϊκὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν κηδεία τοῦ ὑπολοχαγοῦ Χ’ Εὐαγγέλου. Ἡ σορὸς τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ παλληκαριοῦ ἀφοῦ μετεφέρθηκε εἰς τοὺς Πάλους ἀπὸ τὸν Ἐμπορεῖο συνοδευόμενη ἀπὸ τίς ἀρχές καὶ τοὺς προκρίτους τοῦ χωριοῦ αὐτοῦ, μέχρι τῶν Πάλων, παρελήφθηκε ἀπὸ τοὺς προκρίτους τοῦ Μανδρακιοῦ καὶ μετεφέρθηκε ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐτοποθετεῖτο γιὰ πάντα. Οἱ συνοδοὶ παρ’ ὅλην τὴ χαρὰ ποὺ πλημμύριζε τίς ψυχές των, μὲ πένθιμο βῆμα, ἀργό, τσακισμένο ἀπὸ κόουραση καὶ πόνο μεγάλο γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ἐνδοξοῦ Ἀξιωματικοῦ ἔφθασαν στὸ Μανδράκι. Λίγο πιὸ ἔξω ἀπ’ τὸ χωριὸ περίμεναν ὅλοι οἱ κάτοικοι τὸν νεκρὸν. Στὸ ἀντίκρουμά του τὰ μάτια ὄλων ἐδάκρυσαν καὶ ἀντὶ νὰ ἀκουσθοῦν χαρμόσυνα ἐπιφωνήματα γιὰ τὴ μεγάλῃ νίκη τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων, τοῦναντίον ἀντήχησαν γοεροὶ κλαυθοὶ ἐκ μέρους ἰδίως τῶν γυναικῶν. Οἱ κοπετοὶ καὶ οἱ κλαυθοὶ ἐπετάθησαν ὅταν ὁ νεκρὸς ἐτοποθετήθηκε σὲ κλειστὸ χῶρο ἐπὶ κλίνης γιὰ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὰ αἵματα καὶ ἐπιδεθῇ τὸ θανατηφόρο τραῦμα. Ἐνῶ συνέβαιναν ὅλ’ αὐτά, γυναῖκες μὲ ξέπλεκα μαλλιά κατὰ τὴν συνήθεια τοῦ τόπου, ἄρχισαν νὰ μοιρολογοῦν καὶ ἀκούστηκαν ἀπὸ τὰ πιὸ σπάνια γιομᾶτα πόνο μοιρολόγια. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐτοιμαστῇ τὸ φέρετρον ὅπου ἐτέθη ὁ νεκρὸς καὶ ἐσκεπάσθη ἀπὸ λουλούδια τῆς γλάστρας καὶ τοῦ βουνοῦ. Οἱ μοιρολογίστρες ἐξακολουθοῦσαν τὰ πένθιμα μοιρολόγια τους μέχρι τὸ βράδυ στὶς τέσσαρες ἢ ὥρα τῆς ἰδίας ἡμέρας, ὅπου ὁ νεκρὸς μετεφέρθη στὴν Ἐκκλησίαν γιὰ τὴν νεκρώσιμῃ ἀκολουθίᾳ. Πρὶν ὅμως φθάσῃ ἡ νεκρικὴ πομπὴ στὴν Κεντρικὴ Ἐκκλησίαν τοῦ Μανδρακιοῦ «Ποταμίτισσα» ἡ ὁποία εἶχε κατακλυσθῇ ἀπὸ κόσμον, ἔγινε ἡ περιφορὰ τοῦ νεκροῦ σύμφωνα μὲ τὰ ἔθιμα. Ἡ περιφορὰ αὐτὴ ἔδωσε γιὰ μιὰ ἀκόμῃ φορὰ τὴν ἀφορμὴ ἐκδηλώσεων πόνου καὶ συμπαθείας ἴσης, ἂν ὄχι ἀνώτερης, ἀπὸ ἐκείνη ποὺ παρατηρεῖται στὴ Νίσυρο κάθε Μεγάλῃ Παρασκευῇ στὴν περιφορὰ τοῦ Ἑπιταφίου.

Στὴ νεκρώσιμῃ ἀκολουθίᾳ χοροστάτησε ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος Ρωμᾶνος ὁ ὁποῖος ἐξεφώνησε καὶ τὸν ἐπικήδειον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐξῆρε τίς ἀρετὲς τοῦ παλληκαριοῦ καὶ ἀνέπτυξε παράλληλα τὴ μεγάλῃ σημασίαν τοῦ ἡρωικοῦ θανάτου τοῦ Ἑλληνα Ἀξιωματικοῦ σὲ Ἑλληνικὸ ἔδαφος σκλαβωμένο ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες χωρὶς νὰ χάσῃ τὸ ἐλάχιστον ἀπὸ τὴν Ἑλληνικότητά του, καὶ κατέληξε «...τὸ αἷμα τοῦ ἥρωος Χ’ Εὐαγγέλου ἀποτελεῖ τὴν πλέον μεγάλῃν καὶ τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Δωδεκανήσου». Στέφανοι κατετέθησαν καὶ ἀνάμεσα σὲ οἰμωγὰς ὁλόκληρον τὸ νησί συνώδευσε τὸν νεκρὸ στὴν τελευταία του κατοικία. Οἱ Νισύριοι ἔπραξαν ὅ,τι τοὺς ὑπαγόρευεν ἡ Ἑλληνικὴ τους ψυχὴ.

Ἔτσι τέλειωσε ἡ ἐπιδρομὴ αὐτῇ τῶν Γερμανῶν τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Φεβρουαρίου τοῦ 1945. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδρομῆς ἔγινε ἀφορμὴ νὰ μὴ μπορέσουν πιά οἱ Γερμανοὶ νὰ ξαναβγοῦν μὲ πλωτὰ μέσα ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς Ρόδου. Ἡ ἐπικοινωνία τῆς Ρόδου μὲ τὰ ἄλλα νησιά ἐγένετο μὲ ἓνα ἐλαφρὸ παλιὸ ἀεροπλάνο. Ἐναντίον τοῦ ἀεροπλάνου αὐτοῦ ἐστράφηκε ἡ προσοχὴ τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων τῆς Δωδεκανήσου. Ἡ καταστροφὴ του θὰ ἔφερνε σὲ μεγάλῃ ἀπὸγνωσὴ τίς Γερμανικὲς δυνάμεις ποὺ ἦσαν διεσπαρμένες σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ νησιά, ἀφοῦ θὰ ἔχαναν τὸ μοναδικὸ μέσον

πού μετέφερε το Ταχυδρομείο και διάφορα έγγραφα των οποίων η μεταβίβαση δια του ασυρμάτου ήταν αμφίβολη, έπειδή ο κρυπτογραφικός κώδικας των Γερμανών θα περιήρχετο εις γνώση των Συμμάχων.

Από την ημέρα αυτή, 11 Φεβρουαρίου 1945, δέν ξαναπάτησε στο νησί της Νίσυρου έχθρικό ποδάρι.

Στή Νίσυρο εγκαταστάθηκε μιὰ πλήρης διμοιρία με έπικεφαλής τόν Λοχαγόν του Ίερού Λόχου Έμμανουήλ Ζαχαράκη και τόν Άξιωματικόν των πληροφοριών Άνθυποσμηναγόν Έλευθέριον Μακρήν. Σκοπός τής διμοιρίας ήταν νά ενεργή έπιδρομές εναντίον τής Κω πού κατείχαν οί Γερμανοί μαζί με τούς νικημένους Ίταλούς. Οί έπιδρομές με καλό και προσεκτικό τρόπο διωργανόνοντο από τόν Μακρή γι' αυτό και άριστα έξετελοϋντο και έστέφοντο με έπιτυχία.

Ή όλη κατάσταση στο νησί προχωρούσε καλά και έξελίσσετο ίκανοποιητικά. Ή ασφάλεια των του νησιού και των κατοίκων έξησφαλίσθη και άρχισε εκ νέου ή εκμετάλλευση του θειοχώματος. Κανένα κακό δέν συνέβη ούτε σε στρατιώτη ούτε σε κάτοικο.

Πάσχα 1945

Τό Πάσχα του 1945 γιορτάστηκε από τις Έλληνικές Στρατιωτικές δυνάμεις του νησιού όπως εγιόρταζαν όλες οί άλλες Έλληνικές Στρατιωτικές δυνάμεις στους Στρατώνες των. Έσφαξαν άρνιά, προσκάλεσαν τούς προκρίτους και μέσα στη μεγάλη αίθουσα, στο Σχολείο, έστησαν σωστό πανηγύρι. Σε λίγο γέμισε ή αίθουσα από νησιώτες και έτσι έλευθερωτές και έλευθερωμένοι γιότραζαν μαζί το πρώτο Έλεύθερο Πάσχα. Τήν επομένη ημέρα του Πάσχα όλες οί δυνάμεις έξηφανίστηκαν. Στο νησί έμεινε μικρή δύναμη στρατού με έπικεφαλής κάποιον Άγγλον Λοχαγόν.

8 Μαΐου 1945

Τρεις ημέρες μετά από την άνευ όρων παράδοση τής Γερμανίας στους Συμμάχους, ειδοποιείται ο Γερμανός Στρατηγός Βάγκενερ και φεύγει από την κατεχόμενη Ρόδον και πηγαίνει στη Σύμη. Ο Βάγκενερ συναντά στη Σύμη τόν Διοικητή του Ίερού Λόχου Συνταγματάρχη Τσιγάντε και τόν Βρετανόν Ταξίαρχον Μόφφατ και υπογράφει το σχετικό πρωτόκολλο δια του οποίου παραδίδοντο όλες οί Γερμανικές δυνάμεις πού εδρίσκοντο στην Κρήτη, στις Κυκλάδες και στα Δωδεκάνησα. Ή Νίσυρος όπως και τ' άλλα νησιά, εδρίσκεται από τής 8ης Μαΐου 1945 κάτω από την Άγγλική Στρατιωτική Διοίκηση.

Τήν κατάσταση αυτή οί κάτοικοι τής Νίσυρου χαρακτήρισαν μεταβατική και δέν θέλησαν νά ύπακούσουν στους Νόμους των ΜΠΗ-ΕΜ-Ε-Γ*. Μέσα στις καρδιές των νησιωτών εκαιγε ή φλόγα και ο πόθος τής ένσωμάτωσης με την Μητέρα Έλλάδα. Για νά καθησυχάσουν τά πνεύματα των νησιωτών, οί Άγγλοι διέδωσαν ότι κατέλαβαν τά νησιά για νά μπορέσουν νά προετοιμάσουν την ένσωμάτωση. Δύο περίπου χρόνια διήρκεσε ή κατάσταση αυτή.

31 Μαρτίου 1947

Οί Άγγλοι άναγκάστηκαν νά αποχωρήσουν την 31ην του Μάρτη 1947 και οί Δωδεκανήσιοι αντίκρυσαν Έπίσημα πιά την ύψωση τής Έλληνικής Σημαίας νά κυματίζει στους γαλάζιους ουρανούς των Δώδεκα νησιών.

7 Μαρτίου 1948

Τήν ημέρα αυτή επισημοποιήθηκε ή Ένσωμάτωση των Δωδεκανήσων με την Μητέρα Πατρίδα, πού εκήρυξε επίσημα ο Βασιλιάς των Έλλήνων ΠΑΥΛΟΣ στην πρωτεύουσα των Δωδεκανήσων τη Ρόδο.

Έτσι ή σκληρή μοίρα τής δουλείας πήρε τέλος ύστερα από εξακόσια τριάκοντα όκτώ χρόνια (1309-1947) πολυβασανισμένης μαρτυρικής ξένης κατοχής και έγινε ή εκπλήρωση των προαιώνιων πόθων και όνείρων του Δωδεκανησιακού λαού.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΚΟΥΜΕΝΤΟΣ

* Άστυνομία πού άνήκε στην Άγγλική Στρατιωτική Διοίκηση.

κα ιαμα να
χουρα
ΜΙΣΥΡΟΥ
κα χαριτου
κα ηγια να
κα εα

